HELIOS Power

ХЕЛИОС ПАУЕР АД

Индивидуален финансов отчет
Доклад на независимия одитор
към 31 Декември 2019 г.

Съдържание

1. Отчет за финансовото състояние към 31 Декември 2019 3-4

2. Отчет за печалбата или загубата и друг всеобхватен доход
за годината, приключваща на 31 Декември 2019 5

3. Отчет за промените в собствения капитал
за годината, приключваща на 31 Декември 2019 6

4. Отчет за паричните потоци
за годината, приключваща на 31 Декември 2019 7

5. Пояснителни бележки 8

6. Доклад на независимия одитор

Отчет за финансовото състояние към 31 Декември 2019

в хил. лева	*Бележки*	**2019**	**2018**
АКТИВИ			
Нетекущи активи			
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	*3*	568	142
Активи Право на ползване	*4*	888	-
Инвестиции в дъщерни предприятия	*5*	4 785	4 735
Инвестиции в асоциирани и други предприятия	*6*	13 774	2 028
Предоставени заеми на свързани лица в група	*7*	2 822	2 093
Предоставени заеми на свързани лица извън група	*8*	752	784
Дългосрочни вземания от свързани лица извън група	*9*	5 256	-
Активи по отсрочени данъци	*10*	14	53
Общо нетекущи активи		**28 859**	**9 835**
Текущи активи			
Активи, класифицирани като държани за продажба		15	23
Материални запаси		-	39
Търговски вземания и други финансови активи	*11*	1 239	740
Предоставени заеми	*12*	1 219	540
Парични средства	*13*	4 351	4 012
Предплатени разходи		16	9
Общо текущи активи		**6 840**	**5 363**
Общо активи		**35 699**	**15 198**

Настоящият финансов отчет е одобрен от Ръководството на 30.06.2020 г.
Пояснителните бележки са неразделна част от настоящия финансов отчет.

29.06.2020 г.

Съставител: .....
/Гаро Мамасян/
/Грамекс АД/

Изпълнителен директор:.....
/Иво Иванов/

Заверил съгласно доклад на 29.09.2020 г.:
Регистриран одитор, ДЕС, Марияна Пеева, диплом 566

0566 Марияна Пеева
Регистриран одитор

Отчет за финансовото състояние към 31 Декември 2019

в хил. лева	*Бележки*	**2019**	**2018**
СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ			
Собствен капитал			
Регистриран капитал	*14*	27 500	11 677
Резерви		2 130	915
Финансов резултат от минали години		-	392
Текущ финансов резултат		2 430	1 826
Общо собствен капитал		**32 060**	**14 810**
Нетекущи пасиви			
Получени заеми	*15*	818	229
Задължения по оперативен лизинг	*16*	886	-
Общо нетекущи пасиви		**1 704**	**229**
Текущи пасиви			
Текущи задължения към финансови институции	*15*	1	-
Краткосрочна част на задължения по оперативен лизинг	*16*	21	-
Търговски и други задължения	*17*	1 913	159
Общо текущи пасиви		**1 935**	**159**
Общо собствен капитал и пасиви		**35 699**	**15 198**

Настоящият финансов отчет е одобрен от Ръководството на 30.06.2020 г.
Пояснителните бележки са неразделна част от настоящия финансов отчет.

29.06.2020 г.

Съставител: .....
/Гаро Мамасян/
/Грамекс АД/

Изпълнителен директор:.....
/Иво Иванов/

Заверил съгласно доклад на 29.09.2020 г.:
Регистриран одитор, ДЕС, Мариана Пеева, диплом 566

0566 Мариана Пеева
Регистриран одитор

Отчет за печалбата или загубата и друг всеобхватен доход за годината, приключваща на 31 Декември 2019

в хил. лева	*Бележки*	**2019**	**2018**
Продължаващи дейности			
Приходи от договори с клиенти	*18*	1 760	1 221
Приходи от предоставени активи по лизингови договори	*19*	47	60
Други доходи/(загуби) от дейността, нетно	*20*	35	220
Общо приходи		***1 842***	***1 501***
Разходи за материали и консумативи		(27)	(24)
Разходи за външни услуги		(719)	(691)
Разходи за амортизации	*21*	(134)	(43)
Разходи за възнаграждения и осигуровки		(287)	(836)
Други разходи	*22*	(126)	(91)
Общо разходи		***(1 293)***	***(1 685)***
Оперативна печалба/(загуба)		***549***	***(184)***
Печалба/(Загуба) от операции с финансови активи	23	1 999	2 079
Разходи за обезценка и отписване на търговски вземания и финансови активи	*24*	(26)	(48)
Други финансови приходи	*25*	227	196
Други финансови разходи	*26*	(43)	(11)
Финансови приходи/(разходи), нетно		***184***	***185***
Печалба/(Загуба) преди данъци		**2 706**	**2 032**
Разходи за данъци	*27*	(276)	(206)
Печалба/(Загуба) за годината		**2 430**	**1 826**
Друг всеобхватен доход		-	-
Общо всеобхватен доход за годината		**2 430**	**1 826**

Настоящият финансов отчет е одобрен от Ръководството на 30.06.2020 г.
Пояснителните бележки са неразделна част от настоящия финансов отчет.

29.06.2020 г.

Съставител: .....
/Гаро Мамасян/
/Грамекс АД/

Изпълнителен директор:.....
/Иво Иванов/

Заверил съгласно доклад на 29.09.2020 г.:
Регистриран одитор, ДЕС, Марияна Пеева, диплом 566

0566 Марияна Пеева
Регистриран одитор

Отчет за промените в собствения капитал за годината, приключваща на 31 Декември 2019

в хил. лева	Регистриран капитал	Резерви	Финансов резултат от предходни години печалба/(загуба)	Текущ финансов резултат	Общо собствен капитал
Салдо към 01.01.2018	**10 615**	**872**	**1 139**	**358**	**12 984**
Промяна за сметка на собствениците			358	(358)	-
Заделяне на резерви		43	(43)		-
Емитиране на капитал	1 062		(1062)		-
Текущ финансов резултат				1 826	1 826
Салдо към 31.12.2018	**11 677**	**915**	**392**	**1 826**	**14 810**
Салдо към 01.01.2019	**11 677**	**915**	**392**	**1 826**	**14 810**
Разпределение на печалби от предходни години		2 218	(392)	(1 826)	-
Транзакции във връзка с емитиране на капитал		12 725			12 725
Емитиране на капитал	15 823	(13 728)			2 095
Текущ финансов резултат				2 430	2 430
Салдо към 31.12.2019	**27 500**	**2 130**	**-**	**2 430**	**32 060**

Настоящият финансов отчет е одобрен от Ръководството на 30.06.2020 г.
Пояснителните бележки са неразделна част от настоящия финансов отчет.

29.06.2020 г.

Съставител: .....
/Гаро Мамасян/
/Грамекс АД/

Изпълнителен директор:.....
/Иво Иванов/

Заверил съгласно доклад на 29.09.2020 г.:
Регистриран одитор, ДЕС, Марияна Пеева, диплом 0566

0566 Марияна Пеева
Регистриран одитор

Отчет за паричните потоци за годината, приключваща на 31 Декември 2019

в хил. лв.	*Бележки*	**2019**	**2018**
Парични потоци от оперативна дейност			
Постъпления от клиенти		1 699	1 762
Плащания към доставчици		(786)	(685)
Платени данъци (без данъци върху доходите)		(303)	(230)
Платени данъци върху доходите		(236)	(162)
Плащания, свързани с трудови възнаграждения		(350)	(880)
Други постъпления от оперативна дейност		14	1
Други плащания за оперативна дейност		(46)	(20)
Банкови такси и отрицателни курсови разлики		(3)	(2)
Нетни парични потоци от оперативна дейност		**(11)**	**(216)**
Парични потоци от инвестиционна дейност			
Покупка на имоти, машини и съоръжения		(573)	(32)
Продажба на имоти, машини и съоръжения		42	238
Покупка на финансови инструменти		(10 922)	-
Продажба на финансови инструменти		4 128	4 309
Други плащания за инвестиционна дейност		(4 152)	(480)
Нетни парични потоци от инвестиционна дейност		**(11 477)**	**4 035**
Парични потоци от финансова дейност			
Постъпления от емитиране на ценни книжа		14 820	-
Платени дивиденти		-	(855)
Постъпления по предоставени заеми		4 225	1 209
Плащания по предоставени заеми		(8 079)	(1 604)
Получени лихви		277	444
Постъпления по получени заеми	*15.3.*	835	575
Плащания по получени заеми	*15.3.*	(17)	(576)
Платени лихви	*15.3.*	(186)	(3)
Платени задължения по оперативен лизинг	*16*	(48)	-
Нетни парични потоци от финансова дейност		**11 827**	**(810)**
Изменение на паричните средства през периода		**339**	**3 009**
Парични средства в началото на периода		4 012	1 003
Парични средства в края на периода		**4 351**	**4 012**

Настоящият финансов отчет е одобрен от Ръководството на 30.06.2020 г.
Пояснителните бележки са неразделна част от настоящия финансов отчет.

29.06.2020 г.

Съставител: .....
/Гаро Мамасян
/Грамекс АД

Изпълнителен директор: .....
/Иво Иванов/

Заверил съгласно доклад на 29.09.2020 г.
Регистриран одитор, ДЕС, Марияна Пеева, диплом 566

0566 Марияна Пеева
Регистриран одитор

Пояснителни бележки към индивидуалния финансов отчет

1.1. Информация за дружеството

Хелиос Пауер АД е търговско дружество, регистрирано със седалище и адрес на управление гр. София, ул. Г. С. Раковски № 96, ет. 1. Дружеството е вписано в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ при Агенцията по вписванията с ЕИК 130390856.

1.1. Капитал по регистрация

Регистрираният капитал на Хелиос Пауер АД към 31.12.2019 г. е в размер на 27 500 хил.лв., разпределен в 239 715 броя обикновени поименни акции с право на глас и 35 285 броя привилегировани поименни акции без право на глас, всяка от тях с номинална стойност 100 лв. Към датата на съставяне на настоящия индивидуален финансов отчет капиталът на дружеството е изцяло внесен.

1.2. Собственост и управление

Към 31.12.2019 г. основен акционер в Хелиос Пауер АД, притежаващ 66.32% от акционерите с право на глас е Ейч Пи енд Ер И България АД, гр. София.
Крайният собственик е Хелиос-Къмпани АД.

Хелиос Пауер АД има едностепенна система на управление, включваща Съвет на директорите, в състав:

- Киро Киров
- Иво Иванов
- Росен Георгиев
- Димитър Въртигов
- Хелиос Къмпани АД.

Дружеството се представлява от Изпълнителния директор Иво Иванов и чрез прокуриста на Хелиос Къмпани АД - Иво Георгиев, заедно и поотделно.

1.3. Предмет на дейност

Основната дейност на дружеството се състои в инвестиции в предприятия за осъществяване на проекти, свързани с производство на енергия от възобновяеми източници.

2.1. Основни положения от счетоводната политика на дружеството

2.1. База за изготвяне на индивидуалния финансов отчет

Настоящият годишен финансов отчет на дружеството е индивидуален и е изготвен в съответствие с изискванията на Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО) и Международните счетоводни стандарти (МСС), разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Комисията на Европейския съюз.

Съгласно изискванията на МСФО, дружеството съставя и консолидиран финансов отчет. За целите на изготвянето на консолидирания отчет, дружеството идентифицира следните предприятия като значими дъщерни предприятия от група, в които Хелиос Пауер АД притежава пряк или непряк контрол:

Група на Хелиос Пауер АД				
Дружества под пряк контрол			*Дружества под непряк контрол*	
Соларен парк България ЕАД	100%		М Солар плант 1 ООД	100%
Мокреш солар парк АД	98%		Зелена светлина 2010-3 ООД	60%
Монтана солар парк ЕАД	100%		Черногорово енерджи ООД	59%
Спектрум еър ЕАД -100%	100%		Лопушна енерджи ООД	59%
Солар Вълчедръм ЕООД	100%		Норд-Ел ЕООД	100%

За текущата финансова година дружеството е приело всички нови и/или ревизирани

стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и респективно от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за неговата дейност. Вследствие тяхното възприемане са настъпили промени в счетоводната политика на дружеството, касаещи предимно принципите, правилата и критериите за отчитане на лизинговите договори.

Нови стандарти, влезли в сила и приложени от дружеството през текущия отчетен период

За текущата финансова година дружеството е приложило за първи път **МСФО 16 Лизинг**, задължителен за прилагане за отчетни периоди, започващи на или след 01 януари 2019 г.

МСФО 16 въвежда всеобхватен модел за определяне на договорите за лизинг и счетоводното им третиране както във финансовите отчети на лизингополучателите, така и на лизингодателите. В основите на стандарта е залегнало разграничаването на договорите за лизинг и договорите за услуги въз основа на това дали се прехвърля правото на контрол върху използването на даден актив от клиента за определен период от време срещу възнаграждение.

Стандартът налага съществени промени в подхода на счетоводното третиране и отчитане на лизинга при лизингополучателите, като премахва действащото до 31.12.2018 г. разграничение между оперативен и финансов лизинг. Съгласно новите изисквания лизингополучателят признава актив „Право на ползване на лизингова вещ" и едновременно с това финансово задължение за лизингови плащания по отношение на почти всички лизингови договори. Като изключение, с право на избор, изискванията на МСФО 16 може да не се прилагат за краткосрочните лизингови договори и лизинга на активи с ниска стойност.

Прилагането на МСФО 16 променя значително представянето на лизинговите сделки в отчета за финансовото състояние, отчета за печалбата или загубата и всеобхватния доход и отчета за паричните потоци на лизингополучателите.

МСФО 16 оказва влияние и върху финансовия резултат за периода, тъй като за целия срок на лизинговия договор през първите години разходите по лизинговите плащания са по-големи. Допълнително оперативните разходи за наем се заменят с разходи за амортизация и лихви, което оказва съществен ефект върху ключови показатели като оперативната печалба EBIDTA и печалбата на акция EPS.

Значителни промени претърпява и класификацията на паричните потоци. Изходящите оперативни парични потоци намаляват за сметка на финансовите, тъй като паричните плащания за главница по лизингово задължение се класифицират в рамките на финансовата дейност. По избор, само частта от плащанията, която отразява лихвата, може да се представи като част от оперативните парични потоци или да се отнесе към финансовата дейност.

Дружеството избира да представя плащанията по лизинговите задължения - главница и лихви като парични потоци от финансова дейност.

Новият стандарт изисква разширяване на оповестяванията по отношение състоянието и движението на актива Право на ползване, на финансовото задължение, както и на отчетените приходи и разходи. Допълнително се оповестява информация и за разходите, свързани с краткосрочните лизингови договори и лизинга на активи с ниска стойност, както и за дохода от преотдаване на лизинг на активи Право на ползване.

След направено проучване ръководството избира да използва модифициран ретроспективен подход при първоначалното прилагане на МСФО 16 и да не преизчислява сравнителни данни.

Други изменени стандарти и разяснения, в сила от 01 януари 2019 г.

Следните изменени стандарти и тълкувания не са съотносими към дейността на

дружеството през отчетния период, поради което не оказват ефект върху настоящия индивидуален финансов отчет:

- Изменения на МСФО 9 Финансови инструменти – *относно случаи на отрицателна компенсация при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви;*
- Изменения на МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия - *относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия;*
- Годишни подобрения на МСФО Цикъл 2015 – 2017 - *изменения на МСС 23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО 11;*
- Изменения на МСС 19 Доходи на наети лица - *относно случаите на промени, съкращаване или уреждане в плановете за дефинирани доходи;*
- КРМСФО 23 Несигурности при третирането на данъци върху дохода.

Стандарти и изменения, които са издадени, но все още не са влезли в сила

Към 31.12.2019 г. са публикувани някои нови стандарти и изменения, които са приети от ЕС и ще бъдат задължителни за приложение за финансови периоди, започващи на или след 01.01.2020 г. Същите не са приложени от дружеството от по-ранна дата и не се очаква да окажат значително влияние върху неговата дейност, както и върху предвидимите бъдещи сделки:

- Изменения на МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика, промени в приблизителните оценки и грешки – промените касаят прецизиране дефиницията за „същественост", посочено в двата стандарта *(в сила от 01.01.2020 г.)*;
- Изменения на МСФО 3 Бизнескомбинации *(в сила от 01.01.2020 г.)*;
- Изменения в Концептуалната рамка за финансово отчитане и съответните промени в референциите към нея в различни стандарти на МСФО *(в сила от 1 януари 2020 г.)*;
- МСФО 17 Застрахователни договори (*в сила от 01.01.2021 г.*).

Пълният комплект на индивидуалния финансов отчет включва следните компоненти:

а) отчет за финансовото състояние към края на периода;

б) отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за периода;

в) отчет за промените в собствения капитал за периода;

г) отчет за паричните потоци за периода;

д) пояснителни приложения, съдържащи значимите счетоводни политики, друга пояснителна информация и сравнителна информация по отношение на предходния период;

е) отчет за финансовото състояние към началото на предходния период, когато предприятието прилага счетоводна политика със задна дата или прави преизчисление със задна дата на статии в своите финансови отчети, или когато прекласифицира статии в своите финансови отчети.

Във финансовите отчети дружеството запазва представянето и класификацията на статиите от предходни периоди.

Настоящият индивидуален финансов отчет на Хелиос Пауер АД е представен в съответствие с изискванията на МСС 1 Представяне на финансови отчети, като дружеството приема да представя отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в единен отчет.

Функционална валута

Дружеството води своите счетоводни регистри и изготвя финансовите си отчети в националната валута на Република България – български лев (BGN).

Индивидуалният финансов отчет е съставен в български лева, което е функционалната валута на дружеството. Данните в отчета и приложенията към него са представени в хиляди лева, включително сравнителната информация за предходни периоди, освен ако изрично не е посочено друго.

Сравнителни данни

Дружеството представя сравнителна информация по отношение на един предходен период за всички суми, отчетени във финансовите отчети за текущия период. Сравнителната информация се включва в текстов и описателен вид, когато това е уместно и необходимо за по-доброто разбиране на финансовите отчети за текущия период.

Няма необходимост и не е извършвана рекласификация на сравнителните данни с предходния отчетен период.

Поради избраният от дружеството модифициран ретроспективен подход при прилагането за първи път на МСФО 16 Лизинг, сравнителни данни за предходния отчетен период (2018 г.) не са преизчислявани.

Признаване на курсови разлики

Сделките в чуждестранна валута се отчитат при първоначалното им признаване в отчетната валута на дружеството по официалния обменен курс на БНБ за деня на сделката.

Паричните средства, вземанията и задълженията, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат в български лева, като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията. Последващо същите се преоценяват, като се използва заключителният обменен курс на БНБ към 31 декември.

Приходите и разходите от курсови разлики, които възникват при уреждането на сделките и преоценяването на паричните и непарични позиции в чуждестранна валута, са отразени в Отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Действащо предприятие

На база наличната информация преценката на ръководството е, че дружеството разполага с достатъчно финансови ресурси, за да продължи своята оперативна дейност в близко бъдеще, поради което при изготвяне на настоящия финансов отчет е спазен принципа за действащо предприятие.

2.2. Нетекущи материални активи

При прилагане на критериите за признаване на имоти, машини, съоръжения и оборудване дружеството използва преценка съобразно специфичните обстоятелства за предприятието.

Цената на придобиване на отделен имот, машина, съоръжение и оборудване се признава за актив, само ако:

а) е вероятно предприятието да получи в бъдеще икономически изгоди, свързани с актива; и

б) цената на придобиване на актива може надеждно да бъде оценена.

Предприятието оценява всичките си разходи за имоти, машини, съоръжения и оборудване в момента, когато бъдат направени. Тези разходи включват разходите, направени първоначално за придобиване или построяване на актива от имоти, машини и съоръжения, и разходите, извършени впоследствие за добавяне или подмяна на части или за обслужването му.

Всеки имот, машина, съоръжение и оборудване, които се признават като актив, се оценяват по цена на придобиване.

Цената на придобиване на един имот, машина, съоръжение и оборудване включва:

а) неговата покупна цена, включително митата и невъзстановимите данъци върху покупката, след приспадане на всички търговски отстъпки;

б) всякакви разходи, пряко отнасящи се до придвижването на актива до местоположението и привеждането му в състояние, необходимо за неговата експлоатация по начина, предвиден от ръководството;

в) първоначалната приблизителна оценка на разходите за демонтаж и преместване на актива и възстановяване на обекта, на който е разположен, задължението, което предприятието поема при придобиването на актива или като последствие от използването на актива през определен период за цели, различни от производството на материални запаси през този период.

Признаването на разходи в балансовата стойност на актив от имоти, машини и съоръжения се преустановява, когато активът е на местоположението и в състоянието, необходими за неговата експлоатация по начина, предвиден от ръководството.

Стойността на даден имот, машина, съоръжение и оборудване е равностойността на паричната цена на датата на признаването му. Ако плащането е отсрочено извън обичайните кредитни срокове, разликата между равностойността на паричната цена и общото плащане се признава като лихва в течение на периода на кредита, освен ако не се капитализира в съответствие с МСС.

Дружеството е определило стойностен праг от 700 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на нетекущ материален актив, се третират като текущ разход в момента на придобиването им.

След признаване като актив всяка позиция от имоти, машини, съоръжения и оборудване се отчита по нейната цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Всяка част от актив от имоти, машини, съоръжения и оборудване с цена на придобиване, която е значителна по отношение на общата стойност на актива, се амортизира отделно.

Предприятието разпределя сумата, първоначално призната по отношение на статия от имоти, машини, съоръжения и оборудване, по неговите значителни части и амортизира по отделно всяка такава част.

Амортизационният разход за всеки период се признава в печалбата или загубата.

Амортизируемата сума на актив се разпределя систематично върху целия му полезен живот.

Остатъчната стойност и полезният живот на актив се преразглеждат най-малко при приключването на всяка финансова година и ако очакванията се различават от предишните приблизителни оценки, промените следва да се отчитат като промяна в счетоводните приблизителни оценки в съответствие с МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки.

Амортизация се признава дори ако справедливата стойност на актива надвишава неговата балансова стойност, стига остатъчната стойност на актива да не надвишава балансовата му стойност.

Амортизацията на актива започва, когато той е налице за употреба, т.е. когато е на мястото и в състоянието, необходими за неговата експлоатация по начина, предвиден от ръководството. Амортизирането на актива се преустановява на по-ранната от датата, на която активът е класифициран като държан за продажба или включен в група за освобождаване, която е класифицирана като държана за продажба в съответствие с МСФО 5, и датата, на която активът е отписан.

Полезният живот на един актив се определя от гледна точка на очакваната полезност на актива за предприятието. Използваният метод на амортизация отразява модела, по който се очаква бъдещите икономически изгоди да бъдат реализирани от дружеството.

Методът на амортизация, прилаган за даден актив, се преглежда най-малко при приключване на финансовата година и ако е настъпила значителна промяна в очаквания модел на реализиране на икономическите изгоди, свързани с този актив, методът се променя, за да отрази променения модел. Такава промяна се отчита като промяна в приблизителната счетоводна оценка в съответствие с МСС 8.

За да определи дали даден имот, машина, съоръжение или оборудване са обезценени, предприятието прилага МСС 36 Обезценка на активи. Към всяка отчетна дата балансовите стойности на имотите, машините, съоръженията и оборудването подлежат на преглед за обезценка. Когато приблизително определената възстановима стойност на даден актив е по-ниска от неговата балансова стойност, той се счита за обезценен и балансовата му стойност се намалява до неговата възстановима стойност. Загубите от обезценка се признават в печалбата или загубата за периода, освен ако за дадения актив не е формиран преоценъчен резерв.

Балансовата стойност на даден имот, машина, съоръжение или оборудване се отписва:

а) при продажба; или

б) когато не се очакват никакви други икономически изгоди от неговото използване или при освобождаване от него.

Печалбите или загубите, възникващи при отписването на имот, машина или съоръжение, се включват в печалбата или загубата, когато активът бъде отписан. Печалбите не се класифицират като приход.

Печалбата или загубата, възникваща при отписването на имот, машина, съоръжение или оборудване, се определя като разликата между нетните постъпления от продажбата, ако има такива, и балансовата стойност на актива.

2.3. Нетекущи нематериални активи

Дружеството признава нетекущи нематериални активи, когато:

а) е вероятно, че предприятието ще получи очакваните бъдещи икономически ползи, които са свързани с актива; и

б) стойността на актива може да бъде надеждно определена.

Дружеството оценява вероятността от очакваните бъдещи икономически ползи, като използва разумни и аргументирани предположения на ръководството, които представляват най-добрата приблизителна оценка на системата от икономически условия, които ще съществуват в течение на полезния живот на актива.

Нематериалните активи се оценяват първоначално по цена на придобиване.

Цената на придобиване на отделно придобит нематериален актив се състои от:

а) покупната цена, включително вносните мита и невъзстановимите данъци върху покупката, след приспадане на търговските отстъпки и рабати; и

б) всякакви свързани разходи за подготовката на актива за неговото очаквано използване.

Признаването на разходите в балансовата стойност на нематериален актив се преустановява, когато активът е в състояние, в което може да функционира по начина, очакван от ръководството.

Ако плащането за нематериален актив е отсрочено извън обичайните кредитни срокове, неговата стойност е равностойна на паричната цена. Разликата между тази сума и общата сума на плащанията се отчита като разход за лихви в течение на периода на кредита, освен ако не се капитализира в съответствие с МСС 23 Разходи по заеми.

Дружеството признава разходите за нематериален обект като разход в момента, в който са направени, освен ако:

а) формират част от стойността на нематериален актив; или

б) обектът е придобит в бизнес комбинация и не може да бъде признат като нематериален актив.

Минали разходи не се признават от дружеството като актив. Разходите за нематериален обект, които са били признати първоначално като разход, не се признават като част от стойността на нематериален актив на по-късна дата.

Определеният от дружеството стойностен праг на същественост за нетекущите нематериални активи е в размер на 700 лв.

След първоначалното им признаване нетекущите нематериални активи се отчитат по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Последващите разходи във връзка с ползването на нематериалните активи се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в периода на тяхното възникване. Когато последващите разходи водят до генериране за актива на повече от първоначално предвидените икономически ползи или могат да бъдат надеждно оценени и отнесени към този актив, тогава те се добавят към неговата себестойност.

Дружеството оценява дали полезният живот на нематериален актив е ограничен или неограничен и ако е ограничен, оценява продължителността на броя на производствените или сходни единици, съставляващи този полезен живот.

Амортизационният период и методът на амортизация за нематериален актив с ограничен полезен живот трябва да се преглеждат най-малко в края на всяка финансова година. Ако очакваният полезен живот на актива е различен от предходните приблизителни оценки, амортизационният период трябва съответно да се промени.

Ако има промяна в очаквания модел на потребление на бъдещите икономически ползи, присъщи на актива, методът на амортизация трябва да се промени, за да отрази променения модел. Тези промени трябва да се осчетоводят като промени в счетоводните приблизителни оценки в съответствие с МСС 8.

Дружеството отписва нематериален актив, когато:

а) се изважда от употреба; или

б) не се очакват бъдещи икономически ползи от неговото използване или изваждането му от употреба.

Печалбата или загубата, произтичащи от отписването на нематериален актив, се определят като разлика между нетните приходи от изваждането му от употреба, ако има такива, и балансовата стойност на актива. Тя се признава в печалбата или загубата, при изваждането на актива от употреба (освен ако МСФО 16 не изисква друго при продажба и обратен лизинг). Печалбите не се класифицират като приходи.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка към всяка отчетна дата. Когато тяхната балансова стойност е по-висока от приблизително определената им възстановима стойност, тогава те се обезценяват до тази възстановима стойност. Загубите от обезценка се признават в печалбата или загубата за периода.

2.4. Лизингови договори

Това е първият индивидуален годишен финансов отчет на дружеството, в който е приложен МСФО 16 Лизинг.

От 01 януари 2019 г. дружеството прилага МСФО 16 по отношение на всички лизингови договори, включително лизинг на активи Право на ползване при преотдаване.

Счетоводна политика, приложима от 01 януари 2019 г.

Когато прилага МСФО 16, дружеството взема предвид реда и условията на договорите и всички факти и обстоятелства, които са от значение. Предприятието прилага стандарта последователно за договори с подобни характеристики и при сходни обстоятелства.

В началото на договора предприятието преценява дали договорът представлява или съдържа елементи на лизинг. Даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг, ако по силата на този договор се прехвърля срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

Дружеството прави повторна оценка дали даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг единствено при промяна в реда и условията на договора.

Относителната единична цена на лизинговите и нелизинговите компоненти се определя въз основа на цената, която лизингодателят или сходен доставчик би начислил на предприятието за този или подобен компонент поотделно. Ако наблюдаемата самостоятелна цена не е непосредствено достъпна, лизингополучателят прави приблизителна оценка на единичната цена, като използва в максимална степен наблюдаемите данни.

Дружеството като лизингополучател

Съгласно разпоредбите на МСФО 16 лизингополучателите отчитат договорите за лизинг по единен модел, който налага балансовото им признаване.

На началната дата лизингополучателят оценява актива с право на ползване по цена на придобиване. Цената на придобиване на актива Право на ползване обхваща:

а) размера на първоначалната оценка на пасива по лизинга;

б) лизинговите плащания, извършени към или преди началната дата, минус получените стимули по лизинга;

в) първоначалните преки разходи, извършени от лизингополучателя; и

г) оценка на разходите, които лизингополучателят ще направи за демонтаж и преместване на основния актив, възстановяване на обекта, на който активът е разположен, или възстановяване на основния актив в състоянието, изисквано съгласно реда и условията на лизинговия договор, освен ако тези разходи са направени за производството на материални запаси. Задължението за тези разходи се поема от лизингополучателя към началната дата или вследствие използването на основния актив, през определен период.

На началната дата лизингополучателят оценява пасива по лизинга по настоящата стойност на лизинговите плащания, които не са изплатени към тази дата. Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в лизинговия договор, ако този процент може да бъде непосредствено определен. Ако този процент не може да бъде непосредствено определен, лизингополучателят използва диференциалния лихвен процент на лизингополучателя.

На началната дата лизинговите плащания, включени в оценката на пасива по лизинга, обхващат следните плащания за правото на ползване на основния актив по време на срока на лизинговия договор, които не са платени към началната дата:

а) фиксирани, минус подлежащите на получаване стимули по лизинга;

б) променливи лизингови плащания, зависещи от индекс или процент, които са оценени според стойността на индекса или процента към началната дата;

в) суми, които се очаква да бъдат дължими от лизингополучателя по гаранциите за остатъчна стойност;

г) цената на упражняване на опция за покупка, ако е достатъчно сигурно, че лизингополучателят ще упражни тази опция; и

д) плащания на санкции за прекратяване на лизинговия договор, ако в срока на лизинговия договор е отразено упражняването на опция за прекратяването на договора от страна на лизингополучателя.

След началната дата дружеството като лизингополучател оценява актива с право на ползване посредством модела на цената на придобиване. Впоследствие активът с право

на ползване се представя в отчета за финансовото състояние по преоценена стойност, представляваща цената на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубата от обезценка. Задължението за лизинг последващо се променя в посока увеличение с начислените лихви и в посока намаление с плащанията на лизинговите вноски. При корекция на задължението за лизинг поради промяна в срока на лизинга или прилагания лихвен процент, се коригира съответно и актива с право на ползване.

Дружеството като лизингополучател отчита изменението на лизинговия договор като отделен лизинг, ако:

а) изменението увеличава обхвата на лизинговия договор, като добавя правото на ползване на един или повече основни активи; и

б) възнаграждението по лизинговия договор се увеличава със сума, съизмерима със самостоятелната цена за увеличението в обхвата и евентуални корекции на тази цена за отразяване на обстоятелствата по конкретния договор.

Предприятието като лизингополучател представя в отчета за финансовото състояние или оповестява в пояснителните приложения:

а) активите с право на ползване, отделени от другите активи.

Ако не представя активите с право на ползване отделно в отчета за финансовото състояние, лизингополучателят:

i) включва активите Право на ползване в същата позиция, в която съответните основни активи щяха да бъдат представени, ако бяха собствени; и

ii) оповестява кои позиции в отчета за финансовото състояние включват тези активи Право на ползване.

б) пасивите по лизинга, отделени от другите пасиви в баланса.

Ако не представя пасивите по лизинга отделно в отчета за финансовото състояние, лизингополучателят оповестява кои позиции в отчета за финансовото състояние включват тези пасиви.

В отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход предприятието като лизингополучател представя лихвените разходи за пасиви по лизинга отделно от амортизационните отчисления за активите с право на ползване.

В отчета за паричните потоци лизингополучателят класифицира в рамките на оперативните дейности краткосрочните лизингови плащания, плащанията за лизинг на активи с ниска стойност и променливите лизингови плащания, които не са включени в оценката на пасива по лизинга.

Всички лизингови плащания по договори с кратък срок (до 12 месеца) и по договори за лизинг на активи с ниска стойност, се признават на линейна база като текущ разход в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Дружеството като лизингодател

По същество разпоредбите на МСФО 16 запазват правилата и изискванията на МСС 17 за класификация и счетоводно третиране на лизинга като финансов или оперативен.

Когато по даден лизингов договор се прехвърлят съществена част от всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху актива, то същият се определя като финансов лизинг. На датата на прехвърляне на актива към лизингополучателя същият се изписва от състава на активите на дружеството и се представя в отчета за финансовото състояние като вземане със стойност, равна на нетната инвестиция от лизинга. Нетната инвестиция включва всички преки разходи, свързани с лизинговия договор, сегашната стойност на лизинговите плащания и сегашната стойност на всяка гарантирана остатъчна сума, полагаща се на дружеството като лизингодател.

При предаването на отдадения под финансов лизинг актив дружеството признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход разликата между

балансовата и справедливата му продажна стойност като доход от продажба на активи. Признаването на начисления финансов приход като текущ лихвен приход се основава на прилагането на метода на ефективната лихва.

Договорите, при които дружеството продължава да притежава всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив, се третират като оперативен лизинг. Отдаденият под оперативен лизинг актив остава включен в състава на имотите, машините, съоръженията и оборудването на дружеството, като разходите за неговата амортизация през отчетния период се признават като текущ разход.

Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и организирането на оперативния лизинг се добавят към стойността на актива и се признават като разход за срока на договора на линейна база. Приходът от наеми по договори за оперативен лизинг се признава също на линейна база за периода на лизинговия договор.

Счетоводна политика, приложима до 31.12.2018 г.

Споразумения, при които се предоставя правото да се използва конкретен актив срещу определено възнаграждение за договорен срок, се класифицират от дружеството като лизингови договори.

Дружеството като лизингополучател

Лизингови договори, при които лизингодателят прехвърля към лизингополучателя всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху даден актив, се определят от дружеството като финансов лизинг.

Активите, придобити при условията на финансов лизинг се признават в отчета за финансовото състояние по по-ниската от двете стойности – справедливата стойност на наетия актив или настоящата стойност на минималните лизингови плащания. В зависимост от вида на актива, те се амортизират в съответствие с изискванията на МСС 16 Имоти, машини и съоръжения или МСС 38 Нематериални активи. В отчета за финансовото състояние дружеството отразява и съответното задължение по финансов лизинг, независимо дали част от лизинговите плащания се дължат авансово при сключване на договора за финансов лизинг.

Впоследствие минималните лизингови плащания се разпределят между финансов (лихвен) разход и намаление на неизплатеното задължение по финансов лизинг. Лихвена част от лизинговата вноска представлява постоянен процент от непогасеното задължение и се признава в печалбата или загубата за периода на лизинговия договор.

Всички останали лизингови договори се класифицират като оперативен лизинг. При тях лизингодателят запазва правото си да се разпорежда с наетия актив и не прехвърля по същество към лизингополучателя всички рискове и изгоди от собствеността на актива, поради което същите не се признават в отчета за финансовото състояние на дружеството.

Плащанията по договорите за оперативен лизинг се признават в печалбата или загубата на линейна база за срока на лизинговия договор. Разходите, свързани с експлоатацията на наетия актив по договор за оперативен лизинг, се признават в печалбата или загубата в момента на възникването им.

Дружеството като лизингодател

Активите, отдадени под наем по договор за оперативен лизинг, се отразяват в отчета за финансовото състояние на дружеството и се амортизират в съответствие с амортизационната политика, възприета по отношение на подобни активи, като се спазват изискванията на МСС 16 Имоти, машини и съоръжения и МСС 38 Нематериални активи. Разходите за амортизация се признават като текущ разход в печалбата или загубата.

Доходът от наеми по договори за оперативен лизинг се признава директно като приход в отчета за печалбата или загубата и всеобхватния доход за съответния отчетен период.

2.5. Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

2.5.1. Първоначално признаване и оценяване

Финансовите активи и финансовите пасиви се признават първоначално, когато дружеството стане страна по договорни условия. Единствено търговските вземания и емитираните дългови ценни книжа първоначално се признават на датата на тяхното възникване.

Финансовите пасиви и финансовите активи, освен ако не са търговско вземане, съдържащо съществен компонент на финансиране, първоначално се оценяват по справедлива стойност. За позициите, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата, при първоначалното им оценяване към справедливата стойност се прибавят и преките разходи по сделката. Търговските вземания, съдържащи съществен компонент на финансиране, първоначално се оценяват по цената на сделката, определена съгласно МСФО 15 Приходи от договори с клиенти.

Финансовите активи на дружеството се състоят основно от предоставени заеми, търговски и други вземания, капиталови инвестиции, парични средства и еквиваленти.

Същевременно в състава на финансовите пасиви на дружеството се включват получените заеми, търговските и други задължения, както и задълженията по оперативен лизинг.

2.5.2. Последващо оценяване на финансови активи

Всички признати финансови активи, които попадат в обхвата на МСФО 9, впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, по справедлива стойност през печалбата или загубата (ССПЗ) или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (ССДВД). След първоначалното им признаване те не се рекласифицират, освен ако дружеството не промени своя бизнес модел за тяхното управление, като в този случай всички засегнати финансови активи се рекласифицират на първия ден от първия отчетен период след промяната в бизнес модела.

Финансов актив, който не е признат за отчитане по ССПЗ, последващо се оценява по амортизирана стойност, ако отговаря едновременно на следните условия:

- държи се по бизнес модел, чиято цел е да държи активи за събиране на договорни парични потоци; и
- неговите договорни условия пораждат на определени дати парични потоци, които са само плащания на главница и лихви по непогасената главница.

Дългова инвестиция, която не е определена за отчитане по ССПЗ, последващо се измерва по ССДВД, ако отговаря на следните две условия:

- държи се в рамките на бизнес модел, чиято цел се постига чрез събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи; и
- нейните договорни условия пораждат на определени дати парични потоци, които представляват единствено плащания на главница и лихви върху неизплатената главница.

Всички финансови активи, които не са класифицирани за отчитане по амортизирана стойност или ССДВД, както е описано по-горе, се измерват по ССПЗ. Към тях се включват всички деривативни финансови активи. При първоначално признаване дружеството може да определи финансов актив, който по принцип отговаря на изискванията за оценка по амортизирана стойност, да бъде представен по ССДВД или по ССПЗ, ако това елиминира или значително намалява несъответствието в счетоводното отчитане, което би могло да възникне иначе.

Капиталовите инвестиции под формата на акции и дялове от капитала на други дружества като цяло се използват с цел генериране на печалба от краткосрочни

колебания в цените или дилърския марж. Тези позиции се държат от дружеството с дългосрочна перспектива, поради което се отчитат по ССПЗ.

След първоначалното им признаване предоставените заеми и търговските вземания на дружеството се оценяват по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за очакваната кредитна загуба.

2.5.3. Финансови пасиви – класификация и последващо оценяване

Финансовите пасиви се класифицират като отчитани по амортизирана стойност или по ССПЗ. Финансов пасив се отчита по ССПЗ, ако е класифициран като държан за търгуване, като деривatив или е определен като такъв при първоначалното му признаване.

Финансов пасив, отчитан по ССПЗ, последващо се оценява по справедлива стойност нето от печалби и загуби, включително всякакви разходи за лихви, които се признават в печалбата или загубата. Останалите финансови пасиви впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, като се използва метода на ефективната лихва.

Съгласно изискванията на МСФО 9, сумата на промяната в справедливата стойност на финансов пасив, която се дължи на промените в кредитния риск, се представя в друг всеобхватен доход, освен ако признаването на такива промени в друг всеобхватен доход би създало или увеличило счетоводното несъответствие в печалбата или загубата. Промените в справедливата стойност на финансовите пасиви, дължащи се на кредитния риск, впоследствие не се прекласифицират в печалбата или загубата. Съгласно разпоредбите на МСС 39 цялата стойност на промяната в справедливата стойност на финансовия пасив, обозначена като ССПЗ, се представя съответно в печалбата или загубата.

2.5.4. Обезценка

За обезценка на финансовите активи, които не се отчитат по ССПЗ, се прилага модела на очакваната кредитна загуба. На всяка отчетна дата дружеството отчита очакваните кредитни загуби и промените в очакваните кредитните загуби, като по този начин следи промените в кредитния риск след първоначалното признаване на финансовите активи.

2.5.5. Отписване на финансови активи

Дружеството отписва финансов актив в следните случаи:
- когато изтичат договорните права върху паричните потоци от финансовия актив;
- когато прехвърля правата за получаване на договорните парични потоци в сделка, при която по същество всички рискове и ползи от собствеността на финансовия актив са прехвърлени; или
- когато прехвърля правата за получаване на договорните парични потоци в сделка, при която дружеството запазва всички съществени рискове и ползи от собствеността, но не запазва контрола върху финансовия актив.

2.5.6. Отписване на финансови пасиви

Дружеството отписва финансов пасив, когато задължението по договор е изпълнено, отпаднало, анулирано или срокът на договора е изтекъл. Финансов пасив се отписва и в случаите, когато неговите условия се променят и паричните потоци от модифицираното задължение са съществено различни. Тогава въз основа на промените се признава нов финансов пасив, оценен по справедлива стойност.

При отписване на финансов пасив разликата между балансовата стойност и погасеното възнаграждение (включително всички прехвърлени непарични активи или поети пасиви) се признават в печалбата или загубата.

2.5.7. Компенсиране

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират и нетната сума се представя в отчета за финансовото състояние само тогава, когато дружеството има законово право да прихваща сумите и възнамерява или да ги уреди на нетна база, или да реализира

актива и уреди пасива едновременно.

В случаите, когато съществуващо финансово задължение се замени от друго от същия заемодател по съществено различни условия или условията на съществуващо задължение съществено се променят, тогава дружеството отписва първоначалния пасив и признава нов пасив. Получената разлика в балансовата стойност се признава в отчета за печалбата или загубата.

2.6. Инвестиции в дъщерни, асоциирани и съвместни предприятия

Всяко предприятие, в което дружеството притежава контрол се приема като дъщерно предприятие. Счита се, че дружеството притежва контрол върху предприятието, в което е инвестирано, само ако са изпълнени следните условия:

а) дружеството притежава правомощия в предприятието, в което е инвестирано, които му дават възможност към дадения момент да ръководи дейностите, оказващи съществено въздействие върху финансовата и оперативната политика на споменатото предприятие;

б) дружеството има права върху променливите приходи от неговото участие в предприятието, в което е инвестирано; и

в) дружеството има възможност да използва своите правомощия в предприятието, в което е инвестирано, за да окаже въздействие върху размера на възвръщаемостта за инвеститора.

Дружеството губи контрол върху предприятието, в което е инвестирано, когато дори и едно от горните условия не е изпълнено.

Всяко предприятие, в което дружеството притежава значително влияние се приема като асоциирано предприятие. Значително влияние представлява правото на участие при вземането на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на предприятието, в което е инвестирано, но не е контрол или съвместен контрол върху тази политика.

Ако дружеството притежава пряко или косвено 20 процента или повече от гласовете в предприятието, в което е инвестирано, се приема, че дружеството има значително влияние, освен когато категорично може да бъде доказано противното. Обратно, ако дружеството притежава пряко или косвено по-малко от 20 процента от гласовете в предприятието, в което е инвестирано, се приема, че дружеството не притежава значително влияние, освен когато такова влияние може да бъде категорично доказано.

Наличието на значително влияние от страна на дружеството се установява по поне по един от следните начини:

а) представителство в съвета на директорите или в равностоен управленски орган на предприятието, в което е инвестирано;

б) участие в процеса на вземане на решения, свързани с политиката, включително при вземане на решения за разпределение на дивиденти или други подобни;

в) значими сделки между предприятието и предприятието, в което е инвестирано;

г) взаимен обмен на управленски персонал; или

д) осигуряване на съществена техническа информация.

Дружеството губи значителното влияние в предприятието, в което е инвестирало, когато загуби властта да участва в процеса на вземане на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на предприятието, в което е инвестирало.

Дружеството отчита като съвместното предприятие това предприятие, което има следните характеристики:

а) страните са обвързани от договорно споразумение;

б) договорното споразумение предоставя на две или повече от тези страни съвместен

контрол върху предприятието;

в) съвместното предприятие е или съвместно контролирана дейност, или съвместно контролиран актив.

Съвместен контрол представлява уредено с договор споделяне на контрола върху дадено предприятие и съществува, само когато решенията по отношение на съответните дейности изискват единодушното съгласие на страните, споделящи контрола. В съвместното предприятие нито една страна не контролира предприятието самостоятелно. Страна, която упражнява съвместен контрол върху предприятието, може да попречи на всяка от другите страни или група от страни да контролира предприятието.

Дружеството определя вида на съвместното предприятие, в което участва, като съвместно контролирана дейност или съвместно контролиран актив, в зависимост от правата и задълженията на страните в предприятието.

Съвместно контролираната дейност представлява съвместно предприятие, в което страните, които притежават съвместен контрол върху предприятието, имат право върху активите и задължения по отношение на пасивите на предприятието. Страните се наричат съвместни управители.

Съвместно контролираният актив представлява съвместно предприятие, чрез което страните, които притежават съвместен контрол върху предприятието, имат право на нетните активи на предприятието. Страните се наричат съвместни контролиращи съдружници.

Дружеството прави преценка, за да определи дали съвместното предприятие е съвместно контролирана дейност или съвместно контролиран актив. При определяне вида на съвместното предприятие, в което участва, дружеството взема предвид всички права и задължения, които произтичат от това предприятие. Прави се преценка на правата и задълженията на дружеството, като се взема предвид структурата и правната форма на съвместното предприятие, условията, уговорени от страните в договорното споразумение, и, когато е уместно, други факти и обстоятелства.

Дългосрочните инвестиции, състоящи се от акциии или дялове в дъщерни, асоциирани и съвместни предприятия, са представени в настоящия индивидуален финансов отчет по себестойност, която представлява справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията, намалена с натрупаната обезценка.

Притежаваните от дружеството инвестиции в дъщерни, асоциирани и съвместни предприятия подлежат на ежегоден преглед за обезценка. При установяване на условия за обезценка, същата се признава в отчета за печалбата или загубата.

При покупка и продажба на инвестиции в дъщерни, асоциирани и съвместни предприятия се прилага „датата на сключване" на сделката. Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от съответния конкретен тип инвестиция. Печалбата или загубата от тяхната продажба се представя съответно на ред Печалба/(Загуба) от операции с финансови активи в отчета за печалбата или загубата.

В своите финансови отчети дружеството признава дивидентите от дъщерно, съвместно или асоциирано предприятие, когато правото му да получи дивидент е установено. Дивидентът се признава в печалбата или загубата.

2.7. Лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси

Всички финансови активи, представляващи лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси се признават, когато дружеството стане страна по договорни условия. Първоначално те се оценяват и представят по цена на придобиване, която се

приема за справедлива стойност на предоставеното по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и предоставени ресурси.

Съгласно възприетия от дружеството бизнес модел за тяхното управление предоставените заеми и други финансови ресурси се държат с цел събиране на договорни парични потоци на главница и лихви по непогасената главница.

След първоначалното им признаване предоставените заеми и други финансови ресурси последващо се оценяват и представят по амортизирана стойност.

Дружеството отписва предоставените заеми и други финансови ресурси, когато изтичат договорните права върху паричните потоци от тях, или прехвърля правата за получаване на договорните парични потоци в сделка, при която по същество всички рискове и ползи от собствеността на тези финансови активи са прехвърлени.

Приходите от лихви се отчитат текущо на база метода на ефективния лихвен процент.

Предоставените заеми и други финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която дружеството има безусловно право да уреди вземането в срок по-голям от 12 месеца след края на отчетния период.

2.8. Търговски и други вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на дружеството да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти.

При първоначалното признаване дружеството оценява търговските вземания, които нямат съществен компонент на финансиране, по цената на сделката, определена в съответствие с пояснителна бележка 2.16 и която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност.

Впоследствие Дружеството класифицира търговските вземания като оценявани по амортизирана стойност, по справедлива стойност през друг всеобхватен доход или справедлива стойност през печалбата или загубата на базата на следните две условия:

а) бизнес модела за управление на финансовите активи на предприятието; и

б) характеристиките на договорните парични потоци на финансовия актив.

За амортизирана стойност на финансов актив или финансов пасив дружеството приема стойността, по която се оценяват финансовите активи или финансовите пасиви при първоначалното им признаване, минус погашенията на главницата, плюс или минус натрупаната амортизация на разликата между тази първоначална стойност и стойността на падежа, изчислявана по метода на ефективната лихва, а за финансови активи — коригирана за всеки коректив за загуби.

Дружестото оценява търговските вземания по амортизирана стойност, тъй като са изпълнени следните условия:

а) търговските вземания се държат в рамките на бизнес модел, чиято цел е активите да бъдат държани, за да се съберат договорните парични потоци; и

б) съгласно договорните условия на търговските вземания на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата.

Последващо те се оценяват по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби. Дружеството винаги оценява коректив за загуби в размер, равен на очакваните кредитни загуби за целия срок на търговските вземания.

При оценката на очакваните кредитни загуби по търговските вземания се вземат предвид:

а) сумата, определена безпристрастно и претеглена на базата на вероятността чрез оценяване на обхвата на възможните резултати;

б) стойността на парите във времето; и

в) разумната и аргументирана информация, достъпна без извършване на излишни разходи или усилия към отчетната дата, за минали събития, текущи условия и прогнозираните бъдещи икономически условия.

Когато оценява очакваните кредитни загуби, дружеството отчита риска или вероятността от възникването на кредитна загуба, като разглежда както възможността да възникне кредитна загуба, така и възможността да не възникне такава, дори ако възможността от възникване на кредитна загуба е много ниска.

Дружеството прилага прекласификацията на търговските вземания за бъдещи периоди от датата на прекласификация и не преизчислява никакви признати преди това лихви, печалби или загуби (включително печалби или загуби от обезценка).

Настоящата пояснителна бележка да се чете заедно с пояснителна бележка 2.16.

2.9. Активи, класифицирани като държани за продажба

Когато дружеството възнамерява да продаде нетекущ актив или група активи (група за освобождаване) и ако продажбата е много вероятно да бъде осъществена в 12-месечен срок, активът или групата за освобождаване се класифицират като държани за продажба и се представят отделно в отчета за финансовото състояние.

Активи, класифицирани като държани за продажба, се оценяват по по-ниската от тяхната балансова стойност непосредствено след тяхното определяне като държани за продажба и тяхната справедлива стойност, намалена с разходите по продажбата им. След тяхната класификация като държани за продажба, тези активи не подлежат на амортизация.

2.10. Материални запаси

Материалните запаси обхващат закупените и предназначените за продажба стоки, включително стоките, закупени от търговци на дребно и предназначени за продажба, или земя и друга собственост за продажба. Материалните запаси обхващат също така и напълно завършената продукция или незавършеното производство, което е в процес на производство в предприятието, и включват материали и запаси, предназначени да се използват в процеса на производство. Разходите, направени за изпълнението на договор с клиент, който не води до материални запаси (или активи в обхвата на друг стандарт), се отчитат в съответствие с МСФО 15 Приходи от договори с клиенти.

В себестойността на материалните запаси се включват директните разходи по закупуването или производството им, преработката и други преки разходи, свързани с доставката им до тяхното настоящо местоположение и състояние. Финансовите разходи не се включват в стойността на материалните запаси.

Към края на всеки отчетен период материалните запаси се оценяват по по-ниската от себестойността им и тяхната нетна реализируема стойност. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализируема стойност се признава като разход за периода на обезценката.

Дружеството определя разходите за материални запаси, като използва метода средно претеглена стойност.

При продажба на материалните запаси тяхната балансова стойност се признава като разход в периода, в който е признат съответният приход.

2.11. Други финансови активи

Другите финансови активи представляват капиталови инвестиции под формата на акции и дялове от капитала на други дружества. Първоначално те се признават по цена на придобиване, която включва справедливата стойност на платеното възнаграждение и направените преки разходи по придобиване на инвестицията. Последващата им оценка се извършва по справедлива стойност, установена по цени на регулиран борсов пазар.

Всички покупки и продажби на капиталови инвестиции се признават на „датата на търгуване“, т.е. датата, на която дружеството се ангажира да закупи или продаде актива.

2.12. Парични средства

Паричните средства включват пари в брой и наличности по разплащателни и депозитни сметки. Паричните средства във функционалната валута на дружеството са оценени по номинална стойност. Паричните позиции в чуждестранна валута се преизчисляват ежедневно и към датата на баланса по заключителен курс на БНБ.

2.13. Собствен капитал

Вписаният в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ капитал на дружеството отразява номиналната стойност на емитираните акции.

Спазени са разпоредбите на Търговски закон като са формирани законови резерви, чиято отчетна стойност представлява една десета част от регистрирания акционерен капитал.

Финансовият резултат от минали години отразява неразпределената печалба и натрупаните загуби от предходни периоди.

2.14. Лихвоносни заеми и други привлечени ресурси

Всички заеми и други привлечени финансови ресурси се представят първоначално по себестойност, която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси. След първоначалното им признаване заемите и другите привлечени ресурси последващо се оценяват и представят по амортизирана стойност.

Разходите по заеми представляват лихви и други разходи, които дадено предприятие понася във връзка със заемането на средства.

Разходите по заеми, които могат пряко да се отнесат към придобиването, строителството или производството на един отговарящ на условията актив, се капитализират като част от стойността на този актив. Другите разходи по заеми се признават като разход в периода, в който те са извършени.

2.15. Търговски и други задължения

Като търговски задължения се отчитат задълженията на дружеството да заплати за получени стоки или услуги, които са били фактурирани или са били предмет на формално споразумение с доставчика.

Търговските и другите задължения се представят по фактурна стойност или цена на придобиване, която се приема за справедлива стойност на сделката.

Дружеството приема търговските и други задължения да се оценяват по справедлива стойност през печалбата или загубата.

2.16. Приходи от договори с клиенти

Съгласно изискванията на МСФО 15 Приходи от договори с клиенти, дружеството признава приходите според концепцията за прехвърлянето на контрола върху стоките или услугите на клиента. Под контрол се визира способността на дружеството да ръководи използването на актива и да получава по същество всички останали ползи от него.

Използваният модел за признаване на приходите, който е приложим към всички договори, независимо дали се касае за стоки или услуги, се състои от следните основни етапи:

2.16.1. Идентифициране на договорите с клиенти

Дружеството отчита договор с клиент, когато са изпълнени следните критерии:

а) страните по договора са одобрили договора (в писмен вид, устно или в съответствие с други обичайни търговски практики) и са решени да изпълняват съответните си задължения;

б) дружеството може да идентифицира правата на всяка от страните по отношение на стоките или услугите, които се прехвърлят;

в) дружеството може да идентифицира условията на плащане за стоките или услугите, които трябва да бъдат прехвърлени;

г) договорът има търговска същност (т.е. в резултат от договора се очаква да се променят риска, времевите параметри или размера на бъдещите парични потоци на дружеството); както и

д) има вероятност дружеството да получи възнаграждението, на което то има право в замяна на стоките или услугите, които ще бъдат прехвърлени на клиента. При оценяването на вероятността възнаграждението да бъде получено, дружеството взема предвид само способността и намерението на клиента да заплати размера на възнаграждението в изисквания срок. Размерът на възнаграждението, на което дружеството ще има право, може да бъде по-нисък от цената, посочена в договора, ако възнаграждението е променливо, тъй като дружеството може да предложи на клиента ценова отстъпка.

2.16.2. Идентифициране на задълженията за изпълнение

При влизането в сила на договора дружеството оценява стоките или услугите, обещани по договор с клиент, и определя като задължение за изпълнение всяко обещание да прехвърли на клиента:

а) стока или услуга (или набор от стоки или услуги), която е отделна; или

б) поредица от отделни стоки или услуги, които по същество са еднакви и имат същия модел на прехвърляне на клиента.

Поредица от отделни стоки или услуги има същия модел на прехвърляне на клиента, ако са изпълнени следните два критерия:

а) всяка отделна стока или услуга в поредицата, която дружеството обещава да прехвърли на клиента, би отговаряла на критериите за задължение за изпълнение, уреждано с течение на времето; както и

б) същият метод би се използвал за измерване на напредъка, постигнат от дружеството, към пълното уреждане на задължението за изпълнение да прехвърли на клиента всяка отделна стока или услуга в поредицата.

2.16.3. Уреждане на задълженията за изпълнение

Дружеството признава приходите, когато (или като) удовлетвори задължението за изпълнение, като прехвърли обещаната стока или услуга (т.е. актив) на клиента. Даден актив е прехвърлен, когато (или като) клиентът получи контрол върху този актив.

За всяко задължение за изпълнение, дружеството определя при влизането в сила на договора дали то удовлетворява задължението за изпълнение в течение на времето или удовлетворява задължението за изпълнение към определен момент. Ако предприятието не удовлетворява задължението за изпълнение в течение на времето, това задължение е удовлетворено в даден определен момент във времето.

2.16.4. Определяне цената на сделката

При определяне на цената на сделката дружеството взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики. Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на който дружеството очаква да има право в замяна на прехвърлянето на клиента на обещаните стоки или услуги, с изключение на сумите, събрани от името на трети лица. Обещаното в договора с клиента възнаграждение може да включва фиксирани суми, променливи суми или и двете.

2.16.5. Разпределяне цената на сделката

Целта при разпределянето на цената на сделката е предприятието да разпредели цената на сделката към всяко задължение за изпълнение (или към всяка отделна стока или услуга) в размер, който отразява сумата на възнаграждението, на което предприятието очаква да има право в замяна на прехвърлянето на обещаните стоки или услуги на клиентите.

2.16.6. Признаване на приход

Дружеството признава като приход цената на сделката по договор с клиент, когато удовлетвори задължението за изпълнение и клиентът получи контрол върху активите, предмет на сделката. С други думи приходът се признава, когато клиентът придобие възможността да ръководи използването на активите и да получава по същество всички останали ползи от тях.

В следващата таблица е представена информация за естеството и времето на изпълнение на задълженията за изпълнение по договори с клиенти, включително значителни срокове и условия на плащане, както и свързаните с тях политики за признаване на приходи:

Договори с клиенти	**Естество и срокове за удовлетворение на задълженията за изпълнение, включително условия за плащане**	**Признаване на приходи по МСФО 15**
1. **Услуги по управление на дъщерни дружества:** - Оперативно управление - Възнаграждение за поръчителство - Възнаграждение за участие в СД	Дружеството е изпълнител по договори за оперативно управление и поръчителство, при които задължението за изпълнение и сроковете за предоставяне на съответните услуги са строго индивидуални и пряко зависят от клаузите на всеки един договор. Плащането за предоставените услуги се осъществява в рамките до 30 дни от датата на съставяне на съответните документи и издаване на фактура.	Приходът се признава по метода - в течение на времето. Свързаните разходи се признават в печалбата или загубата, когато са направени. Ако услугите по договор се предоставят в различни отчетни периоди, тогава сумата на прихода и разходите се разпределят пропорционално.
2. Продажба на активи	За продажбата на някои активи се сключват предварителни договори за продажба и се получава частично авансово плащане от съответния клиент. Клиентите получават контрол, когато активите са прехвърлени и са били приети чрез подписване на съответните документи (приемо-предавателен протокол, нотариален акт). Фактурата се издава и приходът се признава в точно този определен момент. Плащането се осъществява в рамките до 30 дни от датата на издаване на фактурата.	Приходите се признават, когато активите са прехвърлени и са били приети от клиентите. Приходите и свързаните с тях разходи се признават в определен момент, т.е. при уреждането на конкретните договори.

Вземането се признава при доставката на услугите, тъй като това е моментът, в който плащането става безусловно изискуемо и дължимо.

Дружеството не очаква да има договори, при които периодът между прехвърлянето на обещаните услуги на клиента и плащането от клиента да надхвърля една година. В резултат на това не коригира стойността на транзакциите съобразно стойността на парите във времето.

2.17. Разходи

Начислените разходи представляват задължения да се заплати за получени стоки или услуги, които все още не са платени, фактурирани или са предмет на формално споразумение с доставчика, като понякога е необходимо да се направи преценка на сумите или на времето, за което се отнасят.

Оперативните разходи, както и разходите за труд или други ресурси за изпълнение по договор, които не са отразени в цената на договора, се признават от дружеството в момента на тяхното възникване.

Разходите по изпълнение на договор с клиент, които попадат в обхвата на други стандарти, се отчитат от дружеството в съответствие с изискванията на съответните стандарти.

Когато разходите за постигане на договор биха били понесени независимо дали договорът е бил сключен, същите се признават като разход в момента на тяхното възникване, освен когато са изрично начислени на клиента.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите, за които се отнасят, се изпълняват.

2.18. Доходи на наети лица и задължения към тях

Трудовите и осигурителни отношения със служителите в дружеството се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и действащото осигурително законодателство в Република България.

Доходите на наети лица представляват всички форми на възнаграждение, предоставени от дружеството в замяна на положения от наетите лица труд. Начислените доходи в замяна на положения труд се признават като разход за дружеството и като задължение към наетите лица след приспадане на всички вече изплатени суми.

Дружеството не прилага планове за доходи на наетите лица след тяхното напускане или такива под формата на компенсации с акции или дялове от собствения капитал.

Очакваните краткосрочни разходи по натрупващи се компенсируеми отпуски се отчитат от дружеството като допълнителна недисконтирана сума, която се очаква да бъде изплатена в резултат на неизползваното право, акумулирано към датата на индивидуалния финансов отчет.

Начислените краткосрочни доходи на служителите, включително и полагаемите се отпуски, са включени в текущите пасиви на дружеството. Същите са представени в пояснителна бележка 17 „Търговски и други задължения“ на ред „Задължения към персонала“ по недисконтирана стойност, т.е. по стойност, която дружеството очаква да изплати.

2.19. Провизии, условни пасиви и условни активи

Дружеството признава провизии тогава, когато:

а) има настоящо задължение (правно или конструктивно) като резултат от минали събития;

б) има вероятност за погасяване на задължението да бъде необходим поток ресурси, съдържащ икономически ползи; и

в) може да бъде направена надеждна оценка на стойността на задължението.

Сумата на признатата провизия е най-добрата приблизителна оценка на разходите, необходими за покриване на настоящото задължение към края на отчетния период. Оценките на резултата и финансовия ефект се определят по преценка на ръководството, като се вземат предвид и миналият опит с подобни операции, и в някои случаи — докладите на независими експерти. Взетите предвид обстоятелства включват всички допълнителни обстоятелства, предоставени от събитията след края на отчетния период.

Бъдещи събития, които могат да повлияят на сумата, необходима за погасяване на

задължението, се отразяват в сумата на провизията тогава, когато има достатъчно обективни доказателства, че тези събития ще настъпят.

Когато се очаква, че някои или всички необходими за създаването на провизия разходи ще бъдат възстановени, възстановяването се признава тогава и само тогава, когато е практически сигурно, че тези разходи ще се възвърнат, ако предприятието уреди задължението си. Възвърнатите средства се третират като отделен актив. Признатата сума на възвърнатите средства не надвишава сумата на провизията. Провизията се използва само за покриване на разходите, за които е създадена първоначално.

Провизиите се преразглеждат в края на всеки отчетен период и се преизчисляват с цел да се отрази най-добрата текуща оценка.

Когато дружеството е сключило обременяващ договор, настоящите задължения според договора се признават и оценяват като провизия. Обременяващият договор е договор, по силата на който разходите, направени за покриване на задълженията, превишават очакваните икономически ползи, произтичащи от договора.

Провизиите се дисконтират, когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е значителен.

Обезщетения от трети лица във връзка с дадено задължение, за които дружеството е сигурно, че ще получи, се признават като отделен актив. Този актив може и да не надвишава стойността на съответната провизия.

В случаите, в които се счита, че е малко вероятно да възникне изходящ поток на икономически ресурси в резултат на текущо задължение, пасив не се признава. Условните пасиви следва да се оценяват последващо по по-високата стойност между описаната по-горе сравнима провизия и първоначално признатата сума, намалена с натрупаната амортизация.

Вероятни входящи потоци на икономически ползи, които все още не отговарят на критериите за признаване на актив, се смятат за условни активи.

2.20. Приходи от лихви

Приходите от лихви представляват основно приходи по предоставени от дружеството заеми и се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент.

2.21. Приходи от дивиденти

Дивидентите са разпределение на печалбите между притежатели на капиталови инструменти пропорционално на участието им в конкретен клас капитал.

Дивидентите се признават в печалбата или загубата, само когато:

а) правото на дружеството да получи плащане на дивидент е установено;

б) има вероятност дружеството да получи икономически ползи, свързани с дивидента; и

в) размерът на дивидента може да бъде надеждно оценен.

2.22. Разходи за лихви

Разходите за лихви представляват основно разходи по получени от дружеството заеми и по договори за оперативен лизинг, като същите се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент.

Всички разходи по заеми, които директно могат да бъдат отнесени към закупуването, строителството или производството на един отговарящ на условията актив, се капитализират през периода, в който се очаква активът да бъде завършен и приведен в готовност за използване или продажба. Останалите разходи по заеми следва да се признават като разход за периода, през който са възникнали в отчета за печалбата или загубата на ред „Финансови разходи".

2.23. Данъци върху печалбата

Текущите данъци от печалбата за настоящия и предходни данъчни периоди са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство. Те се признават като пасив до размера, до който не са платени. Ако вече платените данъци от печалбата надвишават дължимата сума за текущия и предходни периоди, превишението се признава като актив.

При изчисление на отсрочените данъци се използват данъчни ставки, които се очаква да бъдат приложими за периода на реализацията им, при условие че те са влезли в сила или е сигурно, че ще влязат в сила, към края на отчетния период.

Текущият разход за данък е изчислен в съответствие с приложимата данъчна ставка и данъчните правила за облагане, в периода, за който се отнася, на база преобразувания финансов резултат за данъчни цели, който се различава от счетоводната печалба или загуба в индивидуалните финансови отчети.

Отсрочените данъци се изчисляват за всички временни разлики между балансовата стойност на активите и пасивите и тяхната данъчна основа. Отсрочен данък не се предвижда при първоначалното признаване на актив или пасив, освен ако съответната транзакция не засяга данъчната или счетоводната печалба.

Отсрочените данъчни пасиви се признават в пълен размер. Същевременно отсрочени данъчни активи се признават, само ако съществува вероятност те да бъдат усвоени чрез бъдещи облагаеми доходи.

2.24. Оценяване по справедлива стойност

За целите на финансовото отчитане някои от активите и пасивите на дружеството се оценяват и представят по справедлива стойност. Такива са търговските и други вземания и задължения, както и получените банкови заеми и други привлечени финансови ресурси.

Справедливата стойност се оценява въз основа на пазарни критерии. Тя е цената за продажба на актив или за прехвърляне на пасив при обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценяване.

За да оцени справедливата стойност, дружеството определя:

а) конкретния актив или пасив;

б) за нефинансов актив - уместната за оценяването презумпция за остойностяване, в съответствие с оптималното му използване;

в) основния или най-изгодния пазар за този актив или пасив;

г) уместния за оценяването метод или методи за остойностяване, предвид наличието на данни, с помощта на които да се разработят хипотези, които представляват допусканията на пазарните участници при определянето на цената на дадения актив или пасив и нивото в йерархията на справедливите стойности, на което са категоризирани хипотезите.

Актив или пасив, в зависимост от разчетната му единица, който се оценява по справедлива стойност, е някой от следните два вида:

а) отделен актив или пасив ; или

б) група от активи, група от пасиви или група от активи и пасиви.

При оценяването по справедлива стойност дружеството предполага, че сделката за продажба на актива или прехвърляне на пасива се извършва:

а) на основния пазар за този актив или пасив; или

б) при липсата на основен пазар - на най-изгодния пазар за този актив или пасив.

Цената на основния (или най-изгодния) пазар, използвана за оценяване на справедливата стойност на актива или пасива, не се коригира спрямо разходите по сделката.

Дружеството приема, че при оценяването по справедлива стойност на финансов или нефинансов пасив или инструмент на собствения капитал, се прехвърля на даден пазарен участник към датата на оценяване. Оценката на справедливата стойност на пасива или инструмента на собствения капитал се извършва като се остойностява от гледната точка на пазарен участник, който дължи пасива или е издал вземане върху собствения капитал.

Дружеството използва следните методи за остойностяване:

а) методи за остойностяване в съответствие с подхода на пазарните сравнения;

б) методи за остойностяване в съответствие с подход на базата на разходите;

в) методи за остойностяване в съответствие с подход на базата на доходите;

г) методи за остойностяване в съответствие с подход на базата на настоящата стойност.

Когато дружеството придобива актив или поема пасив в разменна сделка за този актив или пасив, справедливата стойност е цената на сделката, платена за придобиването на актива или получена за поемането на пасива.

Ако в друг МСФО – различен от МСФО 13 се изисква или разрешава на предприятието да оцени актив или пасив първоначално по справедлива стойност и ако цената на сделката се различава от справедливата стойност, предприятието признава произтичащата печалба или загуба в печалбата или загубата, освен ако в МСФО 13 не е посочено друго.

При определянето на това дали справедливата стойност при първоначалното признаване е цената на сделката, предприятието отчита фактори, специфични за сделката, както и за актива или пасива.

Към всички активи и пасиви, които следва да бъдат оценени и/или оповестени във финансовите отчети по справедлива стойност, се прилага следната йерархия на справедливите стойности:

- Хипотези от 1-во ниво – определяне по котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Хипотези от 2-ро ниво – определяне посредством оценъчни техники, при които се използват входящи данни, различни от директно котирани цени, но пряко или косвено достъпни за наблюдение, включително когато котираните цени са обект на значителни корекции; и
- Хипотези от 3-то ниво – определяне посредством оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

2.25. Съществени счетоводни преценки и приблизителни оценки

Изготвянето на финансовите отчети съгласно МСФО изисква от ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, както и върху оповестяването на условните вземания и задължения към датата на отчета. Въпреки, че тези приблизителни оценки, начисления и предположения се базират на най-точната преценка на текущите събития от страна на ръководството и на наличната информация към датата на съставяне на отчета, бъдещите фактически резултати могат да се различават от направените оценки и допускания. Това може да доведе до съществени изменения в балансовите стойности на активите или пасивите в следващи отчетни периоди, особено в условията на финансова криза.

Преценките, които имат определящо значение при прилагане счетоводната политика на дружеството, са представени, както следва:

- Полезен живот на нетекущи материални и нематериални активи

При отчитането на нетекущите материални и нематериални активи се използват

приблизителни оценки за техния очакван полезен живот и остатъчна стойност, които се базират на преценка от страна на ръководството.

- Отчитане на лизинг

При определяне на срока за лизинг, ръководството взема предвид всички факти и обстоятелства, които създават икономически стимул за упражняване на опция за удължаване или не упражняване на опция за прекратяване. Опциите за удължаване (или периодите след опциите за прекратяване) са включени в срока на лизинга само ако удължаването (прекратяването) е твърде вероятно - с разумна степен на сигурност.

- Доходи на наети лица и задължения към тях

Към датата на всеки индивидуален финансов отчет дружеството прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на полагаем се платен годишен отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за разходите за самите възнаграждения и разходите за сметка на работодателя за вноски по задължителното обществено и здравно осигуряване.

Дружеството очаква да изплати изцяло дължимите възнаграждения по неизползван натрупан отпуск в рамките на следващите 12 месеца след края на отчетния период. Поради тази причина, всички задължения към служителите са представени като краткосрочни.

- Активи и пасиви по отсрочени данъци

Отсрочените данъчни активи се признават за всички неизползвани данъчни загуби до степента, до която е вероятно да е налице облагаема печалба, срещу която те да бъдат приспаднати. Определянето на сумата на отсрочените данъчни активи, която да бъде призната, изисква да бъде направена от ръководството съществена преценка, която се базира на очакваното време на възникване и нивото на бъдещите облагаеми печалби. Отсрочените данъчни пасиви се признават в пълен размер.

- Измерване на справедлива стойност

Редица счетоводни политики и оповестявания на дружеството изискват измерване на справедливи стойности както за финансовите, така и за нефинансовите активи и пасиви. При измерване на справедливата стойност на актив или пасив, дружеството използва наблюдавани пазарни данни, доколкото е възможно. Справедливите стойности се категоризират на база входящите данни, като се използва йерархията от 3 нива за оценка.

2.26. Обезценка на активи

Дружеството извършва преглед и евентуално обезценка на:

а) Дълготрайни материални активи

б) Дълготрайни нематериални активи

в) Финансови активи, класифицирани като:

i) дъщерни предприятия, съгласно МСФО 10 Консолидирани финансови отчети;

ii) асоциирани предприятия, съгласно МСС 28 Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия; и

iii) съвместни предприятия, съгласно МСФО 11 Съвместни споразумения.

Дружеството оценява към края на всеки отчетен период дали съществуват индикации, че стойността на даден актив е обезценена. В случай на такива индикации, се изчислява възстановимата стойност на актива. Дружеството приема възстановимата стойност като по-висока от справедливата стойност, намалена с разходите за освобождаване.

Един актив е обезценен, когато балансовата му сума надвишава възстановимата му

стойност.

При преценката дали съществуват индикации, че даден актив може да е обезценен, предприятието взима предвид като минимално изискване следните признаци:

а) външни източници на информация;

б) вътрешни източници на информация;

в) дивиденти от дъщерно предприятие, съвместно контролиран актив или асоциирано предприятие.

Разходите за освобождаване от актива, с изключение на тези, които вече са били признати като пасиви, се приспадат при определянето на справедливата стойност, намалена с разходите за освобождаване от него. Такива разходи са разходите за правни услуги, държавни такси и други подобни такси по сделката, както и преки допълнителни разходи за привеждане на актива в състояние за продажба. Доходите при прекратяване на трудовото правоотношение и разходите, свързани с ограничаване или преструктуриране на дейността след продажбата на актива, не са преки допълнителни разходи по продажбата на актива.

В случай че възстановимата стойност на даден актив е по-ниска от балансовата му сума, балансовата стойност на актива се намалява до размера на възстановимата му стойност. Това намаление се явява загуба от обезценка.

Загубата от обезценка на актив се признава като разход в отчета за всеобхватния доход веднага, освен ако активът се отчита по преоценена стойност съгласно друг международен счетоводен стандарт. Всяка загуба от обезценка на преоценен актив се отразява като намаление на преоценъчния резерв съгласно този друг международен счетоводен стандарт.

Загуба от обезценка на непреоценен актив се признава в печалбата или загубата. Загубата от обезценка на преоценен актив обаче се признава в друг всеобхватен доход дотолкова, доколкото загубата от обезценка не надвишава сумата на преоценъчния резерв на същия актив. Такава загуба от обезценка на преоценен актив намалява преоценъчния резерв за този актив.

След признаване загубата от обезценка на актива, амортизационната норма на актива се коригира за бъдещите периоди, така че да може да се разпредели новата балансова стойност на актива на систематична база през остатъка от полезния му живот, след приспадане на остатъчната стойност на актива, ако такава съществува.

При признаване на загуби от обезценка всички възникващи активи или пасиви по отсрочени данъци се определят съгласно изискванията на МСС 12 Данъци върху дохода, посредством съпоставяне на новата балансова сума на актива с данъчната му основа.

Дружеството преценява към всяка дата на изготвяне на индивидуален отчет за финансовото състояние дали съществуват индикации, че загуба от обезценка на актив, различен от репутация, призната в предходни години, може вече да не съществува или пък да е намаляла. Ако съществуват подобни признаци, дружеството оценява възстановимата стойност на съответния актив.

3. Нетекущи материални и нематериални активи

3.1. Имоти, машини, съоръжения и оборудване

Нетекущите материални активи на дружеството включват земи, сгради, машини и оборудване, транспортни средства и други нетекущи активи. Балансовата им стойност към края на отчетния период е представена, както следва:

в хил. лева	Земи	Сгради	Машини и оборудване	Транспортни средства	Други нетекущи активи	Общо
Отчетна стойност						

Салдо към 01.01.2019	64	37	95	263	306	765
Придобити активи			6	522	1	529
Отписани активи			(41)	(3)	(251)	(295)
Салдо към 31.12.2019	**64**	**37**	**60**	**782**	**56**	**999**
Амортизация						
Салдо към 01.01.2019	-	(16)	(81)	(238)	(288)	(623)
Амортизация за периода		(1)	(13)	(82)	(7)	(103)
Амортизация на отписани активи			41	3	251	295
Салдо към 31.12.2019	**-**	**(17)**	**(53)**	**(317)**	**(44)**	**(431)**
Балансова стойност						
Салдо към 01.01.2019	**64**	**21**	**14**	**25**	**18**	**142**
Салдо към 31.12.2019	**64**	**20**	**7**	**465**	**12**	**568**

Към имотите, машините, съоръженията и оборудването дружеството прилага линеен метод на амортизация, непроменен от предходния отчетен период. Определената продължителност на полезен живот по групи активи, съобразен с физическото и морално остаряване, спецификата на оборудването и намеренията за употреба е, както следва:

- Сгради и съоръжения 25 години
- Машини и оборудване 3-5 години
- Компютри и периферни устройства 2 години
- Транспортни средства 5 години
- Други нетекущи активи 7 години

Дружеството е предоставило за използване под наем по договор за оперативен лизинг напълно амортизирано транспортно средство с отчетна стойност 189 хил. лв. и нулева балансова стойност.

Отчетната стойност на напълно амортизираните машини, оборудване и други нетекущи активи, които все още се използват в дейността на дружеството, възлиза на 82 хил. лв.

Дружеството не е заложило имоти, машини, съоръжения и оборудване като обезпечение по свои или чужди задължения.

Към 31 декември 2019 г. от дружеството не са отчитани разходи за обезценка на нетекущи материални активи.

Всички разходи за амортизация на посочените по-горе нетекущи материални активи са включени в отчета за печалбата или загубата.

3.2. Нетекущи нематериални активи

Нетекущите нематериални активи на дружеството включват софтуерни продукти и права върху тях. Балансовата им стойност към края на отчетния период е представена, както следва:

в хил. лева	**Права върху софтуер**
Отчетна стойност	
Салдо към 01.01.2019	2
Салдо към 31.12.2019	**2**
Амортизация	
Салдо към 01.01.2019	(2)
Салдо към 31.12.2019	**(2)**
Балансова стойност	
Салдо към 01.01.2019	**-**
Салдо към 31.12.2019	**-**

Към нетекущите нематериални активи дружеството прилага линеен метод на амортизация, непроменен от предходния отчетен период. Определената продължителност на полезен живот по групи активи е, както следва:

- Права върху софтуер 2 години

Отчетната стойност на напълно амортизираните нематериални активи, които все още се използват в дейността на дружеството е в размер на 2 хил. лв.

Към 31 декември 2019 г. не са отчитани разходи за обезценка на нетекущи нематериални активи.

Дружеството не е заложило нематериални активи като обезпечение по свои или чужди задължения.

3.3. Оповестяване справедлива стойност на нетекущите нефинансови активи

На всяка дата на отчета на финансовото състояние ръководството прави анализ и оценка на справедливите стойности на групите активи в обхвата на нетекущите нефинансови активи. С цел определяне справедливата стойност на нефинансовите активи, в съответствие с изискванията на МСФО 13 и МСС 16, дружеството е използвало свои вътрешни оценки. Въз основа на направения анализ ръководството преценява, че справедливите стойности на притежаваните нефинансови активи не се отклоняват съществено от балансовите им стойности.

4. Активи Право на ползване

С прилагането от 01 януари 2019 г. на МСФО 16 активите, получени от дружеството при условията на лизинг (наем), се отчитат като активи Право на ползване. Тези активи се признават по справедливата им стойност и се амортизират за по-краткия срок между полезния им живот и срока на лизинга. Амортизирането на активите Право на ползване започва от момента, в който те са на разположение за употреба.

Предприятието като лизингополучател оповестява следните суми за отчетния период:

а) амортизационните отчисления за активите Право на ползване за всеки клас основни активи;

б) лихвените разходи за пасивите по лизинга;

в) разходите, свързани с краткосрочните лизингови договори - тези разходи не включват разходите, свързани с лизингови договори със срок от един месец или по-малко;

г) разходите, свързани с лизинг на активи с ниска стойност;

д) разходите, свързани с променливи лизингови плащания, които не са включени в оценката на пасивите по лизинга;

е) дохода от преотдаване на лизинг на активи Право на ползване;

ж) общият изходящ паричен поток за лизингови договори;

з) допълненията към активи Право на ползване;

и) печалбата или загубата, възникваща от сделки за продажба с обратен лизинг; и

й) балансовата стойност.

Съгласно разпоредбите на МСФО 16 Лизинг, дружеството избира да използва опростен подход за преход по отношение на всички лизингови договори. Поради това сравнителна информация не е преизчислена.

Към 01.01.2019 г. дружеството има неотменяем ангажимент по договор за оперативен лизинг във връзка с нает имот. Стойността на договора е в размер на 919 хил. лв., която сума представлява само капитализираните наеми. Във връзка с така поетия ангажимент и в изпълнение на изискванията на МСФО 16 на 01.01.2019 г. дружеството признава като отделни позиции в баланса - Актив Право на ползване и съответно Задължение по оперативен лизинг на стойност 919 хил. лв. Приложеният лихвен процент за дисконтиране на лизинговите плащания е в размер на 4%.

Определената продължителност на полезен живот по групи активи Право на ползване, съобразена с намеренията за употреба, е както следва:

- Активи Право на ползване:

  - Имоти по договор за оперативен лизинг 30 години

През отчетния период във връзка с гореописания договор за лизинг дружеството признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход следните суми:

в хил. лева	*Бележки*	**2019**	**2018**
Амортизация на активи Право на ползване (отчетени към Разходи за амортизации)	*21*	(31)	-
Разходи за лихви (отчетени към Финансови разходи)	*26*	(36)	-
Общо разходи по лизинг, признати в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход:		**(67)**	-

През 2018 г. дружеството е лизингополучател по договори за оперативен лизинг във връзка с нает имот, като признатите в печалбата или загубата разходи за наем са общо в размер на 28 хил. лв.

Отчетеният изходящ паричен поток по договори за оперативен лизинг през 2019 г. е в размер на 58 хил. лв.

Балансовата стойност на активите Право на ползване е представена, както следва:

в хил. лева	**Имоти по договор за оперативен лизинг**	**Общо**
Отчетна стойност		
Салдо към 01.01.2019	919	919
Салдо към 31.12.2019	**919**	**919**
Амортизация		
Салдо към 01.01.2019	-	-
Амортизация за периода	(31)	(31)
Салдо към 31.12.2019	**(31)**	**(31)**
Балансова стойност		
Салдо към 01.01.2019	**919**	**919**
Салдо към 31.12.2019	**888**	**888**

5. Инвестиции в дъщерни предприятия

Дружеството притежава контролно участие в дъщерни предприятия, като това участие му дава права върху променливите приходи от направените инвестиции.

Като е взело предвид всички права и задължения, които произтичат от участието му в тези предприятие, дружеството е направило преценка, за да определи споменатото предприятие като дъщерно. Дружеството е преценило своите права и задължения, като е взело предвид всички факти и обстоятелства, в т.ч. структурата и правната форма на дъщерните предприятия, както и условията, обуславящи тяхното контролиране.

Дългосрочните инвестиции, представляващи участия в дъщерни предприятия, са представени в индивидуалния финансов отчет по цена на придобиване /себестойност/, която представлява справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестициите, намалена с натрупаната обезценка.

Към 31.12.2019 г. дружеството притежава следните контролни участия в дъщерни предприятия:

Дъщерни предприятия	**2019**	**участие**	**2018**	**участие**

	в хил. лева	%	*в хил. лева*	%
Солар Вълчедръм ЕООД	1 519	100%	1 519	100%
Соларен Парк България ЕАД	1 365	100%	1 365	100%
Монтана Солар Парк ЕАД	876	100%	876	100%
Спектрум Еър ЕАД	50	100%	-	-
Мокреш Солар Парк АД	975	97.5%	975	97.5%
Лес Енерджи ООД	-	70%	-	70%
Общо	**4 785**		**4 735**	

Към 31.12.2019 г. част от притежаваните от дружеството инвестиции в дъщерни предприятия с обща балансова стойност 4 785 хил. лв., са обременени със следните тежести:

- Залози върху притежаваните акции и дялове от капитала на следните дружества: Мокреш Солар Парк АД, Монтана Солар Парк ЕАД, Солар Вълчедръм ЕООД и Соларен Парк – България ЕАД;
- Залози върху търговските предприятия на следните дружества: Монтана Солар Парк ЕАД, Мокреш Солар Парк АД, Солар Вълчедръм ЕООД и Соларен Парк – България ЕАД.

Хелиос Пауер АД е поръчител по договори за банкови заеми, получени от Мокреш Солар Парк АД, Солар Вълчедръм ЕООД, Монтана Солар Парк ЕАД, М Солар Плант 1 ООД и Соларен Парк България ЕАД.

Предприятията заематели редовно изплащат вноските по заемите и ръководството счита, че има минимален риск да се стигне до изходящи парични потоци, свързани с договорите за поръчителство, както и изпълнение върху заложените активи.

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави оценка дали съществуват индикатори за обезценка на неговите инвестиции в дъщерни дружества. Преценките за обезценка на инвестициите се правят през призмата на прогнозите и намеренията на ръководството относно бъдещите икономически изгоди, които се очаква да бъдат получени от дъщерните дружества, включително търговски и промишлен опит, осигуряване на позиции на български и чуждестранни пазари, очакванията за бъдещи продажби и др.

През отчетната 2019 г. не е установена необходимост от признаване на обезценка на инвестициите в дъщерни дружества.

6. Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия

Дружеството притежава съвместно контролирани активи, които представляват съвместни предприятия, чрез което страните, които притежават съвместен контрол върху предприятието, имат право на нетните активи на предприятието.

В някои от предприятията, в които е инвестирало, дружеството притежава значително влияние, което се изразява в правото му да участва в процеса на вземане на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на тези предприятия.

Като е взело предвид всички права и задължения, които произтичат от тези предприятия, дружеството е направило преценка, за да определи, че съвместните предприятия представляват съвместно контролиран актив, а предприятията, в които упражнява значително влияние са асоциирани предприятия. Дружеството е преценило своите права и задължения, като е взело предвид всички факти и обстоятелства, в т.ч. структурата и правната форма на съвместните и асоциирани предприятия, както и условията, уговорени от страните.

Дългосрочните инвестиции, представляващи участия в съвместни и асоциирани предприятия, са представени в индивидуалния финансов отчет по цена на придобиване

/себестойност/, която представлява справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестициите, намалена с натрупаната обезценка.

Към 31.12.2019 г. дружеството притежава следните съвместно контролирани активи и дялове в асоциирани предприятия:

Асоциирани и съвместни предприятия	2019 *в хил. лева*	участие %	2018 *в хил. лева*	участие %
Доша 2018 ООД	6 750	55.00%	-	-
М Солар Плант 2 ООД	5 990	38.65%	1 200	24.00%
Зохал Реноабъл енерджи Л.Л.С.	106	37.00%	102	37.00%
Ейч Пи енд Ер И България АД	73	12.50%	73	12.50%
Теле Инвест България АД	10	10.00%	5	10.00%
Зелена светлина 2010-3 ООД	523	10.00%	-	-
Черногорово енерджи ООД	160	10.00%	-	-
Лопушна енерджи ООД	155	10.00%	-	-
Кепитъл Маркетс АД	6	5.20%	6	5.20%
Други участия	1	-	1	-
Лопушна Енержи АД	-	-	257	43.00%
- натрупана загуба от обезценка	-	-	*(257)*	-
Грийнтех Иженеринг Солюшънс АД	-	-	641	43.48%
Общо	**13 774**		**2 028**	

През отчетния период притежаваните и напълно обезценени дружествени дялове в Лопушна Енержи АД са отписани поради ликвидация на дружеството.

Към 31.12.2019 г. притежаваните от дружеството инвестиции в Зелена светлина 2010-3 ООД, Лопушна енерджи ООД и Черногорово енерджи ООД, с обща балансова стойност 838 хил. лв., са обременени със следните тежести: залог върху търговските предприятия и залог върху притежаваните акции и дялове от капитала на тези дружества.

Хелиос Пауер АД е поръчител по договори за банкови заеми, получени от Зелена светлина 2010-3 ООД, Лопушна енерджи ООД и Черногорово енерджи ООД.

Предприятията заематели редовно изплащат вноските по заемите и ръководството счита, че има минимален риск да се стигне до изходящи парични потоци, свързани с договорите за поръчителство, както и изпълнение върху заложените активи.

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави оценка дали съществуват индикатори за обезценка на неговите инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия. Преценките за обезценка на инвестициите се правят през призмата на прогнозите и намеренията на ръководството относно бъдещите икономически изгоди, които се очаква да бъдат получени от тези предприятия, включително търговски и промишлен опит, очакванията за бъдещи продажби и др.

През отчетната 2019 г. не е установена необходимост от признаване на обезценка на инвестициите в асоциирани и съвместни предприятия.

7. Предоставени заеми на свързани лица в група

в хил. лева	2019	2018
Предоставени заеми на свързани лица в група	2 780	2 068
Неуредени лихви	42	25
Общо	**2 822**	**2 093**

Предоставените дългосрочни заеми на свързани лица в група са с цел подпомагане при финансиране на дейности на тези предприятия по общи стратегически цели. Посочените суми включват непогасени главници и натрупани лихви към тях. Лихвата е от порядъка

на 4% годишно. Предоставените заеми не са обезпечени.

Общата сума на предоставените заеми на свързани лица с матуритет до 5 години е в размер на 1 049 хил. лв., а на тези с договорен матуритет над 5 години е 1 731 хил. лв.

8. Предоставени заеми на свързани лица извън група

в хил. лева	2019	2018
Предоставени заеми на свързани лица извън група	648	686
Неуредени лихви	104	98
Общо	**752**	**784**

Предоставените дългосрочни заеми на свързани лица извън група са с цел подпомагане при финансиране дейностите на тези предприятия по общи стратегически цели. Така посочените суми представляват непогасени главници и натрупани лихви към тях. Лихвата е от порядъка на 4-4.5% годишно. Крайният срок за погасяване на предоставените необезпечени заеми е с матуритет до 5 години.

9. Дългосрочни вземания от свързани лица извън група

Дългосрочните вземания от свързани лица извън група включват:

в хил. лева	2019	2018
Вземания по сделки с ценни книжа	5 256	-
Общо	**5 256**	**-**

Вземанията по сделки с ценни книжа представляват вземания по продадени инвестиции на дружеството в асоциирани и други предприятия с отложено плащане и очакван падеж 30.12.2021 г.

10. Активи по отсрочени данъци

Отсрочените данъци върху печалбата към 31 декември са свързани със следните обекти в отчета за финансовото състояние:

в хил. лева	2019	2018
Отсрочени данъчни активи		
Последващи оценки на материални запаси	7	2
Последващи оценки на вземания	3	23
Задължения по компенсируеми отпуски	2	1
Неизплатени възнаграждения по договори за управление	1	1
Разходи по оперативен лизинг съгласно МСФО 16	1	-
Последващи оценки на дългосрочни инвестиции	-	26
Общо активи по отсрочени данъци	**14**	**53**

При признаване на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружеството да генерира достатъчна данъчна печалба.

Към 31.12.2019 г. отсрочените данъци върху печалбата на дружеството са оценени при ставка, валидна за 2020 г., която е в размер на 10%.

11. Търговски вземания и други финансови активи

Оценката на краткосрочните търговски вземания и други финансови активи се извършва към края на всеки отчетен период. Търговските вземания се оценяват по амортизирана стойност, а другите финансови активи, които се търгуват на регулиран борсов пазар, по справедлива стойност. След първоначалното им признаване не се наблюдава нарастване на техния кредитен риск, поради което не е необходимо изчисляване на коректив за загуби.

Отделните вземания и финансови активи са представени по вид, както следва:

в хил. лева	2019	2018
Вземания от съучастия от свързани лица в група	610	610
Вземания по продажби от свързани лица в група	536	70
Други вземания от свързани лица в група	80	30
Вземания по предоставени аванси	4	3
Вземания по продажби от свързани лица извън група	5	-
Други вземания от свързани лица извън група	3	2
Финансови активи на разположение за продажба	1	1
Други вземания	-	24
Общо	**1 239**	**740**

Вземанията по продажби са безлихвени и представляват вземания по договори с клиенти. Обичайно договореният срок за плащане на вземанията по продажби е 30 дни от датата на издаване на съответната фактура.

Предоставените аванси са текущи и са предназначени за покупка на услуги.

Финансовите активи на разположение за продажба представляват акции от капитала на Трейс Груп Холд АД, които се търгуват на българския фондов пазар. Дружеството притежава 286 броя акции, чиято справедлива стойност към 31.12.2019 г. е 3.995 лв. (2018 г.: 2.8576 лв.).

Към края на отчетния период търговските и други вземания от свързани лица в група са в размер на 1 225 хил. лв. (31.12.2018 г.: 710 хил. лв.), а от свързани лица извън група на стойност 8 хил. лв. (31.12.2018 г.: 2 хил. лв.).

12. Предоставени заеми

в хил. лева	2019	2018
Предоставени заеми на свързани лица извън група	1 145	489
Неуредени лихви по заеми на свързани лица извън група	28	1
Предоставени заеми на свързани лица в група	24	-
Предоставени заеми на други лица	20	48
Неуредени лихви по заеми на други лица	2	2
Общо	**1 219**	**540**

Така посочените суми представляват непогасени главници и натрупани лихви към тях по предоставени краткосрочни заеми. Лихвата е от порядъка на 4-4.5% годишно. Заемите не са обезпечени, а крайният срок за тяхното погасяване е 31.12.2020 г.

13. Парични средства

в хил. лева	2019	2018
Парични средства в разплащателни сметки	4 346	4 009
Парични средства в брой	5	3
Общо	**4 351**	**4 012**

14. Регистриран капитал

в хил. лева	2019	2018
Регистриран капитал	27 500	11 677
Общо	**27 500**	**11 677**

През 2019 г. капиталът на дружеството е увеличен от 11 677 хил. лв. на 27 500 хил. лв. чрез превръщане на част от натрупаните резерви в капитал. Емитирани са общо 158 235

броя нови акции с номинална стойност 100 лева всяка, от които 122 950 броя поименни акции с право на глас и 35 285 броя привилегировани поименни акции без право на глас, на обща стойност 15 823 хил. лв.

Към 31.12.2019 г. регистрираният акционерен капитал на „Хелиос Пауер" АД възлиза на 27 500 хил. лв., разпределени в 239 715 броя обикновени поименни акции с право на глас и 35 285 броя привилегировани поименни акции без право на глас, всяка от тях с номинална стойност 100 лева.

15. Получени заеми

15.1. Нетекуща част

в хил. лева	2019	2018
Получени заеми	817	-
Неуредени лихви	1	229
Общо	**818**	**229**

През 2019 година дружеството е получило заем от свързано лице в група в общ размер на 817 хил. лв. с цел възстановяване на средства, платени като цена за придобиване на дружествени дялове от капитала на предприятия, в които е инвестирано. Съгласно подписан договор за заем, привлечените средства са отпуснати при лихвен процент от 3.5% на годишна база, а падежът е през месец ноември 2029 година. От дружеството не са предоставени обезпечения.

15.2. Текуща част

в хил. лева	2019	2018
Текущи задължения към финансови институции	1	-
Общо	**1**	**-**

Така посочените суми представляват текущи задължения по кредитни карти, издадени във връзка с оперативната дейност на дружеството, с гратисен период от 30 дни.

15.3. Промени в пасивите, произтичащи от финансова дейност

в хил. лева	31.12.2018	Получени заеми	Начислени лихви	Платени задължения и лихви	Други непарични промени	31.12.2019
Задължения към финансови институции	-	18	-	(17)	-	1
Задължения по получени заеми	-	817	-	-	-	817
Лихви по получени заеми	-	-	1	-	-	1
Лихви към други лица	229	-	-	(186)	(43)	-
Общо	**229**	**835**	**1**	**(203)**	**(43)**	**819**

16. Задължения по оперативен лизинг

Към 01.01.2019 г. дружеството има неотменяем ангажимент по договор за оперативен лизинг във връзка с нает имот. Стойността на договора е в размер на 919 хил. лв., която сума представлява дисконтирано задължение по амортизирана стойност. За дисконтиране на лизинговите плащания дружеството е приложило лихвен процент в размер на 4%.

В изпълнение на изискванията на МСФО 16 на 01.01.2019 г. дружеството е признало актив Право на ползване и съответно задължение по оперативен лизинг в размер на 919 хил. лв. Включените в отчета за финансовото състояние задължения по оперативен лизинг са представени нето от дължимата в бъдеще лихва и включват:

в хил. лева	2019	01.01.2019 г.
Нетекуща част по договори за оперативен лизинг	886	903
Текуща част по договори за оперативен лизинг	18	16
Текущи неплатени лихви по оперативен лизинг	3	-
Общо	**907**	**919**

Настоящата стойност на минималните лизингови плащания по неотменяеми договори за оперативен лизинг е дължима, както следва:

в хил. лева	
До 1 година	21
Между 1 и 5 години	75
Над 5 години	811
Общо:	**907**

Промените в задълженията по оперативен лизинг, произтичащи от финансова дейност са представени, както следва:

в хил. лева	01.01.2019	Минимални лизингови плащания	Начислени	Платени	31.12.2019
Задължения по оперативен лизинг	1 575	(53)	17	(15)	1 524
Предстоящи лихвени плащания по оперативен лизинг	(656)	36	-	-	(620)
Лихви по оперативен лизинг	-	-	36	(33)	3
Вземания по оперативен лизинг					
Общо задължения по оперативен лизинг	**919**	**(17)**	**53**	**(48)**	**907**

17. Търговски и други задължения

в хил. лева	2019	2018
Задължения към доставчици и получени аванси	17	26
Данъчни и осигурителни задължения	106	97
Задължения към персонала, *в т.ч.:*	30	24
- задължения по компенсируеми отпуски	*15*	*9*
Задължения към свързани лица извън група, *в т.ч.:*	1 760	12
- задължения по записани дялови вноски	*1 756*	-
Общо	**1 913**	**159**

18. Приходи от договори с клиенти

Приходите на дружеството по договори с клиенти се генерират основно от предоставяне на услуги по управление на дъщерни предприятия и продажба на активи:

в хил. лева	2019	2018
Приходи от поръчителство	1 101	890
Приходи от оперативно управление	605	277
Приходи от възнаграждение за участие в СД	54	54
Общо	**1 760**	**1 221**

19. Приходи от предоставени активи по лизингови договори

в хил. лева	2019	2018
Приходи от наем на транспортни средства	47	47
Приходи от наем на имоти	-	13

Общо	**47**	**60**

20. Други доходи/(загуби) от дейността, нетно

в хил. лева	**2019**	**2018**
Печалба от продажба на нетекущи активи	35	220
Общо	**35**	**220**

21. Разходи за амортизации

в хил. лева	**2019**	**2018**
Разходи за амортизация на нетекущи активи	(103)	(43)
Разходи за амортизация на активи		
Право на ползване	(31)	-
Общо	**(134)**	**(43)**

22. Други разходи

в хил. лева	**2019**	**2018**
Други разходи за дейността	(81)	(85)
Разходи за обезценка на стоки	(39)	-
Разходи по неизползвани отпуски	(6)	(6)
Общо	**(126)**	**(91)**

23. Печалба/(Загуба) от операции с финансови активи

в хил. лева	**2019**	**2018**
Печалби от продажба на дялови участия	1 999	2 314
Загуби от продажба на дялови участия	-	(235)
Общо	**1 999**	**2 079**

24. Разходи за обезценка и отписване на търговски вземания и финансови активи

в хил. лева	**2019**	**2018**
Обезценка на вземания	(16)	(48)
Отписване на вземания	(10)	-
Общо	**(26)**	**(48)**

25. Други финансови приходи

в хил. лева	**2019**	**2018**
Приходи от лихви	201	191
Приходи от отписани задължения по лихви	23	-
Други финансови приходи	3	5
Общо	**227**	**196**

26. Други финансови разходи

в хил. лева	**2019**	**2018**
Разходи за лихви по лизингови договори	(36)	-
Разходи за лихви по получени заеми	(1)	(3)
Отрицателни курсови разлики	(3)	(5)
Разходи за банкови такси	(3)	(2)
Разходи по операции с финансови инструменти	-	(1)
Общо	**(43)**	**(11)**

27. Разходи за данъци

в хил. лева	**2019**	**2018**

Печалба/(Загуба) за периода преди данъци	**2 706**	**2 032**
Данъчна ставка	10%	10%
Очакван разход за данък	**(271)**	**(203)**
Данъчен ефект от намаления на финансовия резултат	65	35
Данъчен ефект от увеличения на финансовия резултат	(31)	(16)
Текущ разход за данък	**(237)**	**(184)**
Отсрочен данъчен разход, в резултат на:		
- начисление и обратно проявление на данъчни временни разлики	(39)	(22)
Разходи за данъци	**(276)**	**(206)**

28. Рискове, свързани с финансови инструменти

В хода на обичайната си стопанска дейност дружеството може да бъде изложено на различни рискове, които оказват влияние върху дейността му. Най-значимите от тях са пазарен, кредитен, ликвиден и регулаторен риск, както и риск на лихвоносни парични потоци.

Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите на прогнозиране на финансовите пазари и за постигане на минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на дружеството. Текущо рисковете се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, за да се оценят адекватно формите на поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на риска се осъществява текущо под прякото ръководство на изпълнителния директор и финансовите експерти на дружеството.

По-долу са описани различните видове рискове, на които е изложено дружеството при осъществяване на търговските си операции:

- Пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск) - вероятността да се понесат загуби или да не се реализира печалба под въздействието на неблагоприятни промени в условията, при които функционират дружеството и неговите дъщерни компании, дължащи се на негативни изменения в цените на фондовите и валутните пазари и други.

Към датата на отчета дружеството не е изложено на валутен риск, защото основната част от неговите операции и сделки са деноминирани в български лева и/или евро.

Дружеството е изложено на ценови риск относно продажната цена на произведената от неговите дъщерни дружества електроенергия, доколкото последната е изключително специфичен продукт и се реализира на определени със закон електроразпределителни дружества. Произведената електроенергия се реализира по договор с един клиент и цената е фиксирана в дългосрочен план. Същевременно продажната цена на електроенергията подлежи на контрол и регулиране и от Комисията по енергийно и водно регулиране.

Макар и в минимална степен, дружеството е изложено на рискове от негативни промени на фондовите пазари във връзка с притежаваните от него ценни книжа, които са обект на търгуване.

- Кредитен риск – рискът клиентите на дружеството да не бъдат в състояние да изплатят изцяло и в предвидените срокове дължимите от тях суми.

„Хелиос Пауер“ АД е изложено на кредитен риск във връзка с предоставянето на заеми,

вземания от клиенти, както и във връзка с поръчителството по договори за банкови кредити, получени от дъщерни дружества.

По отношение на вземанията от своите дъщерни дружества дружеството не е изложено на значителен кредитен риск, тъй като техните приходи са по договор за изкупуване на електрическа енергия с един клиент и се обслужват редовно в срок от 10 дни от издаване на фактурата.

Излагането на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати в края на отчетния период.

- Ликвиден риск - възможността дружеството да не разполага с достатъчно средства за посрещане на задълженията си, когато те станат изискуеми и невъзможността да реализира свои активи при подходяща цена и в приемливи срокове.

- Регулаторен риск – възможността да се променят нормативните актове, регламентиращи дейността на дружеството и цените на произвежданата електроенергия от неговите дъщерни предприятия по начин, който значимо да промени размера на приходите или на разходите, което да доведе до ликвиден риск.

- Риск на лихвоносни парични потоци – възможността привлечените средства под формата на банкови кредити, както и задълженията по оперативен лизинг да поставят паричните потоци на дружеството в зависимост от лихвен риск.

- Риск, свързан с пандемията от корона вирус COVID-19
Този риск се отнася до следващия отчетен период – 2020 г. и неблагоприятните последици върху стопанския живот, свързани с обявената пандемия и обявеното извънредно положение в страната във връзка с разпространението на COVID-19. Всичко това може да повлияе върху справедливата стойност на дружествата, в които е инвестирано. Дружеството би било изложено на риск по отношение на неблагоприятни последици при изпълнение на поети вече договори с клиенти за услуги, както и по отношение на забавяне на доставки на материали и услуги.

29. Политика и процедури за управление на капитала

С управлението на капитала ръководството цели да осигури способността на дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие, да спазва нормативните и надзорни изисквания, както и да осигури възвращаемост на инвестираните средства за акционерите на дружеството.

30. Оценяване по справедлива стойност

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба, на база позицията, предположенията и преценките на независими пазарни участници на основен или най изгоден за даден актив или пасив пазар. За своите финансови активи и пасиви дружеството приема като основен пазар финансовите пазари в България – БФБ, големите търговски банки – дилъри и за определени специфични инструменти – директни сделки между страните. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и депозитите, дружеството очаква да реализира тези финансови активи и пасиви чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респективно погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност.

Също така голяма част от финансовите активи и пасиви са или краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения, текуща част по договори за оперативен лизинг) или са отразени в отчета за финансовото състояние по пазарна стойност и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност. При заемите по фиксиран лихвен процент прилаганата методика за определяне на тяхната справедлива стойност използва като отправна точка за изчисленията текущите наблюдения на дружеството по отношение на пазарните

лихвени равнища.

Доколкото все още не съществува достатъчно разработен пазар на финансови инструменти в България, със стабилност, достатъчно обеми и ликвидност за продажба и покупки на някои специфични финансови активи и пасиви, за тях няма на разположение достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени, поради което се използват други алтернативни оценъчни методи и техники.

Ръководството на дружеството счита, че при съществуващите обстоятелства представените в отчета за финансовото състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

31. Сделки със свързани лица

За отчетната 2019 г., по отношение на дружеството, свързани се явяват следните лица:

1. Членовете на Съвета на директорите: Киро Киров, Иво Иванов, Росен Георгиев, Димитър Вътигов и „Хелиос Кампани" АД.

2. Дружествата, в които „Хелиос Пауер" АД притежава или е притежавало значително влияние или контрол през отчетния период: „Монтана Солар Парк" ЕАД, „Соларен Парк България" ЕАД, „Солар Вълчедръм" ЕООД, „Мокреш Солар Парк" АД, „Зелена светлина 2010-3" ООД, „Лопушна Енерджи" ООД, „Черногорово Енерджи" ООД, „Спектрум Еър" ЕАД, „Доша 2018" ООД, „М Солар Плант 2" ООД, „Лес Енерджи" ООД, „Болкан Еко Енерджи" ООД, „Грийнтех Инженеринг Солюшънс" АД, Pirin Holding AS, Zohal Renewable Energy L.L.C., както и всички дружества, които са контролирани от горепосочените.

3. Дружествата и лицата, които притежават или са притежавали пряко или непряко значително влияние или контрол в „Хелиос Пауер" АД през отчетния период: „Ейч Пи енд Ер И България" АД, както и дружествата, в които тези лица упражняват значително влияние или контрол.

Данните за осъществените сделки със свързани лица са представени по-долу:

в хил. лева	2019	2018	2019	2018
Дружества под общ контрол или значително влияние	**Дружества, включени в консолидация**	**Дружества, включени в консолидация**	**Дружества извън група**	**Дружества извън група**
Приходи от продажба на услуги и дялови участия	3 759	1 228	-	242
Приходи от наети активи	-	-	47	47
Начислени лихви по предоставени заеми	126	169	74	14
Входящи трансфери по получени лихви	240	432	34	8
Изходящи трансфери по предоставени заеми	(1 691)	(606)	(3 859)	(821)
Входящи трансфери по предоставени заеми	955	744	3 119	260
Изходящи трансфери по капиталови вноски	(50)	-	(5 615)	(480)
Изходящ поток от дивиденти	-	-	-	(855)

в хил. лева	2019	2018	2019	2018
Дружества под общ контрол или значително влияние	**Дружества, включени в консолидация**	**Дружества, включени в консолидация**	**Дружества извън група**	**Дружества извън група**
Покупка на услуги	-	-	(78)	(67)
Наети активи	-	-	919	-

Амортизация на активи Право на ползване	-	-	(31)	-
Начислени лихви по оперативен лизинг	-	-	(36)	-
Начислени лихви по получени заеми	(1)	-	-	(3)
Входящи трансфери по получени заеми	817	-	-	550
Изходящи трансфери по получени заеми	-	-	-	(550)
Изходящи трансфери по платени лихви	-	-	-	(3)

Към края на отчетния период неуредените разчети със свързани лица са, както следва:

в хил. лева	2019	2018	2019	2018
Дружества под общ контрол или значително влияние	**Дружества, включени в консолидация**	**Дружества, включени в консолидация**	**Дружества извън група**	**Дружества извън група**
Търговски вземания	616	100	5 264	8
Главница по предоставени заеми	2 803	2 068	1 793	1 175
Неуредени лихви по предоставени заеми	43	25	132	98
Вземания по неполучени дивиденти	610	610	-	-
Търговски задължения	-	-	3	-
Главница по получени заеми	817	-	-	-
Неуредени лихви по получени заеми	1	-	-	-
Задължения по оперативен лизинг	-	-	907	-
Задължения по капиталови вноски	-	-	1 756	-

През отчетния период са начислени краткосрочни възнаграждения на ключов управленски персонал в размер на 176 хил. лв. (2018 г.: 744 хил. лв.).

Към 31.12.2019 г. задълженията по неизплатени краткосрочни възнаграждения на ключов управленски персонал са в размер на 10 хил. лв. (31.12.2018 г.: 8 хил. лв.).

32. Събития след датата на баланса

В началото на март 2020 г. разпространението на новия коронавирус COVID – 19 прерастна в глобална епидемия, което беше обявено от Световната здравна организация. Във връзка с разпространението на вирусната инфекция за периода 13 март – 13 май 2020 г. Народното събрание на Република България въведе извънредно положение в страната. На 14 май 2020 г. Министерският съвет обяви въвеждането на извънредна епидемична обстановка. Ръководството на дружеството отчете и се съобрази с всички мерки, наложени във връзка с извънредното положение и извънредната епидемична обстановка.

Развитието на пандемията COVID – 19 е в постоянен процес на наблюдение от страна на ръководството, за да могат да се преценят потенциалните ефекти за бизнеса на дружеството. Към настоящия момент не е възможно да се оцени количествено ефекта от нарастване разпространението на пандемията. С оглед специфичната стопанска дейност на дружеството, ръководството счита, че гореописаните обстоятелства не създават значителна несигурност относно възможността на дружеството да продължи своята дейност като действащо предприятие.

33. Одобрение на финансовия отчет

Индивидуалният финансов отчет за годината, приключваща на 31 декември 2019 г. (включително сравнителната информация) е одобрен и приет от Съвета на Директорите на дружеството на 30.06.2020 г.